

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VOLNÝ ČAS DĚTÍ NAVŠTĚVUJÍCÍCH KURZY HELEN DORON
ENGLISH
LEISURE TIME OF CHILDREN ATTENDING HELEN DORON
ENGLISH COURSES

Blanka Urbanová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Šaroch, Ph.D.

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: BC - VYCH

Praha, 2019

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Volný čas dětí navštěvujících kurzy Helen Doron English potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. 7. 2019

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu PhDr. Jaroslavu Šárochovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, ochotu a čas, který mi věnoval. Dále děkuji všem, kteří se podíleli na sběru dat do mého výzkumu. V poslední řadě bych chtěla poděkovat svému manželovi a rodině za jejich trpělivost a podporu.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá tématem volný čas, definicemi volného času od různých autorů, vývojem názorů na volný čas z historického hlediska, výchovou ve volném čase a specifickými požadavky výchovy ve volném čase. Podrobněji popisuje subjekty, které se významně podílejí na výchově ve volném čase. Kapitola věnovaná Helen Doron English popisuje metodiku a základní principy, na nichž je tato metoda pro výuku anglického jazyka dětí od útlého věku stavěna. Cílem praktické části je podrobnější zmapování trávení volného času dětí, které navštěvují kurzy Helen Doron English v průběhu jednoho týdne od pondělí do pátku. Detailně popisuje aktivity, kterými se děti zabývají po skončení vyučování. Jakož i tím, co děti nejraději ve volném čase dělají, proč a zda jsou s trávením volného času spokojené.

KLÍČOVÁ SLOVA

volný čas, výchova ve volném čase, instituce pro volný čas, Helen Doron English

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the topic of leisure time, definitions of leisure time from various authors, development of opinions on leisure time from the historical point of view, education in leisure time and specific requirements of education in leisure time. It describes in more detail the subjects that significantly contribute to education in leisure time. The chapter devoted to Helen Doron describes the methodology and basic principles on which this method for teaching English to children from an early age is built. The aim of the practical part is a more detailed mapping of leisure activities of children who attend Helen Doron English courses during one week from Monday to Friday. It describes in detail the activities that children do after school, what children prefer to do in their free time and why, and whether they are satisfied with the way they spend their free time.

KEYWORDS

leisure time, leisure education, leisure institutions, Helen Doron English

Obsah

Úvod	7
1 Volný čas	8
1.1 Definice volného času	8
1.2 Vývoj názorů na volný čas	9
2 Výchova ve volném čase	11
2.1 Pedagogika volného času	11
2.2 Výchova mimo vyučování	12
2.3 Specifické požadavky výchovy ve volném čase	13
3 Subjekty, které se podílejí na výchově ve volném čase	15
3.1 Rodina	15
3.2 Škola	15
3.3 Školská výchovná zařízení	16
3.3.1 Školská výchovná zařízení pro zájmové vzdělávání	16
3.3.2 Školská výchovná a ubytovací zařízení	17
3.3.3 Školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu	17
3.4 Další subjekty zabývající se výchovou ve volném čase	18
4 Helen Doron English (HDE)	20
4.1 Metoda HDE	20
4.2 Síla řeči	22
4.3 Hudba řeči	23
4.4 Základní principy vedení lekcí HDE (Lektorské desatero)	24
5 Výzkum trávení volného času dětí navštěvujících kurzy Helen Doron English	26
5.1 Výukové centrum Angličtina Praha 9	26
5.2 Cíle výzkumu a použité metody	27
5.2.1 Cíle výzkumu	27
5.2.2 Výzkumné otázky	27
5.2.3 Výzkumná metoda	28
5.3 Vyhodnocení výzkumu	28

5.4	Shrnutí výzkumu.....	43
5.4.1	Výsledky podle dnů v týdnu - pondělí až čtvrtek.....	43
5.4.2	Výsledky podle dnů v týdnu - pátek.....	44
5.4.3	Výsledky podle věku.....	44
5.4.4	Výsledky podle pohlaví.....	45
5.4.5	Výsledky plynoucí z doplňujících otázek.....	46
	Závěr.....	47
	Seznam použitých informačních zdrojů.....	50
	Internetové zdroje.....	52
	Seznam grafů.....	53
	Seznam příloh.....	54

Úvod

Zvolením tématu trávení volného času pro mou bakalářskou práci bych ráda skloubila obor mého studia s tím, čím se zabývám již několik let v praxi. V roce 2012 jsem se stala certifikovanou lektorkou anglického jazyka metodikou Helen Doron English, kdy tyto kurzy navštěvují žáci ve svém volném čase. Této činnosti se věnuji doposud, tj. více než 7 let. To, jak děti tráví volný čas, je velmi aktuální otázkou dnešní doby. Uvědomuji si, jak důležité je dát dětem dobré základy již v raném dětství. Děti pak budou z těchto základů čerpat po zbytek svého života.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak tráví volný čas žáci navštěvující kurzy Helen Doron English v průběhu jednoho týdne od pondělí do pátku. Zajímalo mě, zda se činnosti, kterými se děti zabývají, mění podle jednotlivých dnů v týdnu, pohlaví či věku. Je zřejmé, že všechny děti navštěvují ve svém volném čase kurz anglického jazyka, jak ale tráví zbytek svého volného času? Předpokládám, že pokud se věnují pravidelně jedné aktivitě, je vysoká pravděpodobnost, že se budou věnovat pravidelně i jiným aktivitám.

V teoretické části bakalářské práce se zaměřím na pojem volný čas, definici volného času a historický vývoj názorů na volný čas. Podrobněji se zaměřím na pojem výchova ve volném čase a její specifické zásady a požadavky. Speciální kapitola bude věnována subjektům, které se významně podílejí na výchově ve volném čase. V poslední kapitole teoretické části se pak budu podrobněji věnovat metodice Helen Doron English. Popíši, na čem je tato metoda stavěna, jak funguje v praxi a jaké jsou její základní principy.

V praktické části popisuji vyhodnocení výzkumu, který se uskutečnil v jazykové škole Angličtina Praha 9. Pro tento výzkum jsem zvolila dotazníkovou metodu. Do vytištěného dotazníku si respondenti zaznamenávali aktivity, kterými se zabývali v průběhu školního týdne po skončení vyučování, než jdou spát. Snažila jsem se, aby vyplňování dotazníků bylo pro děti jednoduché a nenáročné. Děti zde měly prostor pro to, aby zhodnotily, zda jsou s trávením volného času spokojeny, a co by případně rády změnily. Tímto výzkumem bych ráda vyvolala diskusi mezi dětmi a rodiči na téma volný čas a spokojenost s jeho trávením. Jelikož v jazykové škole dlouhodobě působím jako lektor anglického jazyka, věřím, že vyhodnocení dotazníku bude užitečné také pro mou praxi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Volný čas

1.1 Definice volného času

„Ve volném čase se projevují náklonnosti a temperament člověka. Skutečné potěšení závisí víc na představivosti než na rozumu – a proto se má každý bavit podle svého.

John Locke“ (Toti, 1996, s. 188)

Pod pojmem volný čas si každý představí něco jiného, souvisí s naším životním cílem, s našimi prioritami a záleží také na nás, jak si umíme svůj čas zorganizovat a naplánovat. V dnešní hektické době je pro dospělé někdy velmi obtížné oddělit volný čas od toho pracovního. Pro někoho je volný čas odpočinek při četbě knihy či lenošení se sklenicí vína na pláži, pro jiného adrenalinový sport či procházka po lese. Někdo si zase povzdechne, že žádný volný čas nemá.

„Volný čas je částí lidského života mimo pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející: odpočinek a zábavu, rozvoj zájmové sféry, zlepšení kvalifikace a účast na veřejném životě.“ (Hofbauer a kol., 2011, s. 10)

Vážanský (2001) uvádí dva směry v chápání termínu volný čas:

- negativní, tedy zbývající dobu, která zůstane po čase stráveném v práci nebo ve škole, práci v domácnosti a uspokojení základních fyziologických potřeb;
- pozitivní, tedy dobu bez jakýchkoliv povinností, kdy se můžeme svobodně realizovat, dělat to, co chceme, a co nás baví.

Podle Pávkové lze hlavní znaky volného času definovat takto: *„Je to doba svobodné volby, (člověk dělá to, co chce, ne to, co musí), zvolené činnosti jsou pro člověka příjemné, přinášejí potěšení, radost, činnosti ve volném čase dávají příležitost k rekreaci, odpočinku, obnově sil i k osobnímu rozvoji“.* (Pávková, 2014, s. 11)

Volný čas je však také čas, který někteří lidé na základě svého rozhodnutí nechtějí, přeceňují význam práce na úkor svého volného času. Dochází tak pod tlakem vybudování si lepší životní úrovně a zajištění kariérního růstu. Důsledkem může být „workoholismus“, závislost na práci, která potlačuje volný čas, mezilidské vztahy a deformuje hodnotovou orientaci. (Hofbauer, 2004).

Je jenom na nás, jak s volným časem naložíme, činnosti vykonávané ve volném čase bychom měli zvolit na základě své vlastní volby. Měly by především přinášet uspokojení, potěšení, radost, odpočinek, pobavení, hezké zážitky, případně vzdělávání.

Pro mladého člověka je volný čas důležitou součástí života, může se na něm podepsat výrazně, a to jak pozitivně, tak i negativně. Je důležité, aby se děti již od narození učily svůj volný čas prožívat plnohodnotně a aktivně. Dobré návyky, které si vytvoří v dětství, pak mohou přenášet do celého svého života. (Houfbauer, 2004)

S rozdílnými názory na téma volný čas se setkáváme nejen mezi laickou veřejností, ale také mezi odborníky. Fenomémem volného času se zabývají sociologové, jinak posuzují volný čas historici, ekonomové, psychologové či jiní odborníci.

Z pedagogického hlediska má volný čas dětí a mládeže především dva úkoly:

- naplňování volného času smysluplnými, rekreačními a výchovně vzdělávacími aktivitami, tedy **výchovou ve volném čase**;
- seznámení jedince s množstvím zájmových aktivit, umět se v nich orientovat, a vybrat si z nich takovou, která mu poskytne možnost uspokojení a seberealizace neboli **výchovu k volnému času**. (Pávková, 2002)

Nesmíme také opomenout termín **polovolný čas**. U některých činností, jako je například drobné kutilství, pěstičelství či chovatelství, je těžké oddělit oblast volného času a oblast povinností.

1.2 Vývoj názorů na volný čas

Názory na volný čas se měnily s dějinami a vývojem lidské společnosti. Volným časem a jeho prožíváním se lidstvo zabývalo již dávno před naším letopočtem, řecký filozof **Aristoteles** (384-322) chápal volný čas jako čas na rozumování, čtení veršů, setkávání se s přáteli a poslech hudby. Toto rozjímání ve volném čase, které je vrcholem lidské

blaženosti, nazývá „scholé“, nemá nic společného s rukodělnou prací a nevede k žádnému praktickému cíli. (Čihovský 2002)

„Volný čas není koncem práce, je to práce, která je koncem volného času. A ten má být zasvěcen umění, vědě a především filosofii. Aristoteles, Etika Nikomachova“ (Toti, 1996, s.5)

V dnešní společnosti je hledání blaha, potěšení a radosti také jedním z charakteristických rysů volného času, záhadou trochu zůstává, proč řecký pojem „scholé“ nepronikl do evropské civilizace jako pojem volný čas, ale je naopak etymologickým kořenem všech soudobých výrazů pro školu, tedy místo a povinnost učit se. Evropská civilizace převzala pro volný čas pojem z latiny (viz. anglické leisure, francouzské loisir). (Švigová, 1997)

Volný čas „onium“ s rozjímáním ztotožňuje také řecký filozof **Seneca** (4 př. n. l. – 65). (Velký sociologický slovník, 1996, s. 1175)

Řecký filozof **Platón** (427-347) ve svém díle „Zákony“ již odděluje sféru práce a výroby od volného času a zahálky. S podobným přístupem se setkáváme dodnes. (Čihovský, 2002)

Zatímco ve středověku přetrvává názor na volný čas jako sladké nicnedělání, rozjímání a zbožné rozmlouvání, ve 14. století dochází s rozvojem měst a řemesel k vyzdvihování významu práce a odmítání zahálky. **Luther** (1483-1546) a kalvinistické učení rozšiřuje pracovní povinnosti na každého člověka. Známkou vyvolení a spasení je dobře vykonaná práce a dobré skutky. (Švigová, 1997)

Utopický myslitel **Thomas More** (1478-1535) navrhl ve své „Utopii“ zkrácení pracovní doby na šest hodin. Další utopistický reformátor **Thomasso Campanell** (1568-1639) ve svém „Slunečním státě“ dokonce zkrátil pracovní dobu na čtyři hodiny denně, zbývající čas by měl být tráven rozhovory, čtením, vypravováním, psaním, procházkami, příjemným studiem, rozvíjením tělesných a duševních vloh radostným způsobem. Není pouze dovoleno hrát v kostky, šachy a jiné hry v sedě. (Švigová, 1997)

○ K objasnění problematiky volného času se výrazně zasloužil **Karel Marx** (1818-1883). Volný čas má být součástí rozvoje člověka, je to sféra lidské svobody, svobodného rozhodování a svobodné činnosti. Práce je nutnost, člověk musí pracovat, aby mohl mít

volný čas, a naopak ve volném čase musí odpočívat, reprodukovat svou pracovní sílu, aby mohl pracovat. (Čihovský, 2002)

Teorii volného času významně obohatil, a za klasika sociologie volného času je považován francouzský sociolog **Joffre Dumazadier** (1915-2002). Ve svém díle „Vstříc volnému času“ se staví proti zažitě předstevě materiálního bohatství jako hlavního měřítka lidského pokroku, upozorňuje na důležitost volného času a navrhuje věnovat této oblasti více pozornosti. (Velký sociologický slovník, s. 1176)

„Po práci, která oslabuje ducha, následuje fádňní volný čas.“

Joffre Dumazadier

2 Výchova ve volném čase

Způsob trávení volného času je v současné době velmi aktuální otázkou. Volný čas je doba, kdy si může jedinec sám zvolit, jak ji využije, přináší příjemné zážitky, možnosti odpočinku, relaxace, i rozvoj osobnosti. Na druhé straně však také může působit problémy, jako pocit nedostatku volného času, bezradnosti při vyplňování volného času a volbu nevhodných aktivit.

Vliv názorů na výchovu ve volném čase probíhal odlišně v různých zemích světa. Zatímco západní země dávaly především důraz na pestrost a autonomii zřizovaných institucí, ve východních zemích byl kladen požadavek jednotného systému a zřizovatelem většiny volnočasových institucí byl stát. Nyní dochází k tendenci sbližovat a využívat výhod i nedostatků obou přístupů. (Pávková, 2014)

„Hlavním cílem výchovy ve volném čase je naučit vychovávané jedince s volným časem dobře hospodařit, považovat ho za reálně významnou životní hodnotu. O splnění těchto cílů lze usilovat v každém věku, návyky získané v dětství a mládí však bývají nejpevnější.“ (Pávková, 2014, s. 6)

2.1 Pedagogika volného času

Poměrně mladou vědní disciplínou, zabývající se výchovou a vzděláváním ve volném čase, je pedagogika volného času. Její vznik je datován do 2. poloviny 19. století a 1. poloviny

20. století a neustále se vyvíjí. Stručně řečeno, zabývá se tím, co děti a mládež dělají, když nejsou ve škole, je tedy důležitou součástí jejich života.

Rozvíjí se u nás i ve světě – anglické ekvivalenty tohoto pojmu jsou „out of school education“ a „extra-curricular activities“ nebo „leisure a education“, německý termín je „Freizeitpädagogik“. Tyto mezinárodní termíny mají souběžně dva významy: „mimoškolní vzdělávání“ i „pedagogika volného času“. Přesněji by se tedy mělo mluvit i v češtině o „pedagogice mimoškolní výchovy a vzdělávání“, ale výše uvedený pojem je již široce vžitý. (Průcha, 2009)

„Zabývá se výchovou ve volném čase, cíli, podmínkami a prostředky výchovy ve volném čase, pedagogickým ovlivňováním či zhodnocováním volného času. Sleduje možnosti rozvoje osobnosti člověka v různých věkových obdobích – dětí, mládeže, dospělých v produktivním věku i seniorů ve volném čase“. (Pávková, 2014, s. 8)

Podle Průchy je předmět disciplíny širší, a lze jej charakterizovat takto (ve vztahu k dětem a mládeži):

„Pedagogika volného času se zabývá:

- 1. obsahem, formami a prostředky edukačních aktivit pro kultivaci individuálně a společensky prospěšného trávení volného času dětí a mládeže,*
- 2. činností školských a jiných zařízení, která zabezpečují edukaci ve volném čase,*
- 3. teorií a výzkumem toho, jak současná mládež (resp. i jiné skupiny populace) tráví volný čas v podmínkách soudobého stavu společnosti“.* (Průcha, 2009, s. 93)

2.2 Výchova mimo vyučování

Je blízká pojmu výchova ve volném čase, nejsou to však synonyma. Zatímco výchova ve volném čase se vztahuje ke všem jednotlivcům různého věku, výchova mimo vyučování se vztahuje k jednotlivcům, kteří chodí do školy. Nejsou do ní zahrnuty jen zcela dobrovolné aktivity, ale i určité povinnosti, jako je plnění školních povinností, zachování sebeobslužných návyků apod. Jedná se o výchovné působení v době mimo povinné vyučování. Zároveň toto působení zajišťuje některá instituce a probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny.

Širší a věcně správnější pojem „výchova mimo vyučování“ nahradil v šedesátých letech 20. století dříve používané pojmy „výchova mimotřídní“ a „výchova mimoškolní“. **Mimotřídní výchova** jsou aktivity realizované mimo povinnou školní výuku (ang. co-curricular = souběžně s učebními osnovami; extracurricular, extra-class, out-of-class aktivity = mimo třídu, mimo učební osnovu). **Mimoškolní výchova** se týká činností, které jsou uskutečňované mimo školu, např. ve sdruženích a zařízeních volného času (ang. after school aktivity = aktivita poškolní, out-of-school education, extra-school aktivity = výchova, činnost mimoškolní). Negativní vymezení „mimo“ stále přetrvává, nikoliv však ve vztahu k třídě nebo škole, ale ke vzdělávací a výchovné činnosti, tedy vyučování. (Hofbauer, 2004)

Naopak dnes se stále častěji setkáváme v literatuře s termíny „výchova formální, neformální a informální“. Do **formální výchovy** patří působení školy podle stanoveného programu, který je nezbytné respektovat a dodržovat, **informální výchovou** rozumíme záměrné, ale i zcela náhodné formování osobnosti jedince v různých životních situacích. **Neformální výchova** má nejbliže k výchově ve volném čase, má její základní znaky, jako jsou systematičnost a cílevědomost s respektem požadavku zajímavosti, přitažlivosti a dobrovolnosti. (Pávková, 2012)

2.3 Specifické požadavky výchovy ve volném čase

Ke zvolení výchovných cílů je pro pedagoga nepostradatelná znalost podmínek výchovy a volba vhodných prostředků. S respektováním daných požadavků a zásad volí pedagog vhodné postupy. Některé z těchto požadavků formuloval ve svém díle již Jan Ámos Komenský, jedná se např. o postup od známého k neznámému, od konkrétního k abstraktnímu, od blízkého ke vzdálenému, tedy o **zásadu posloupnosti**. **Zásada přiměřenosti** apeluje na zohlednění věku, fyzické a mentální vyspělosti účastníků a psychohygienu. Nejlepší motivací účastníků je **vyzdvihování kladných rysů osobnosti**, pochvala a uznání zvyšuje sebevědomí. Zásada **soustavnosti a cílevědomosti** určuje záměrné pedagogické působení, které směřuje k dlouhodobému cíli, tedy k utváření dovedností, návyků a postojů. (Pávková 2002)

Pro oblast výchovy ve volném čase platí zejména tyto požadavky:

- **Pedagogické ovlivňování volného času**

Znamená vedení k rozumnému využívání volného času. Každému dítěti je dána příležitost k účelnému naplňování volného času, právo dětí na volný čas a jeho účelné využívání je dáno Úmluvou o právech dítěte.

- **Požadavek dobrovolnosti**

Tvoří samotnou podstatu pro práci s dětmi ve volném čase, účast na volnočasových aktivitách je dobrovolná. Není vhodné používání příkazů, pedagog působí na děti nenásilnou formou, vytváří podmínky a důležitá je také znalost a respektování potřeb a přání dětí.

- **Požadavek jednoty a specifičnosti vyučování a doby mimo vyučování**

Obě oblasti mají společný cíl, kterým je rozvoj osobnosti dítěte. Prostředí a podmínky k dosažení tohoto cíle jsou pro každou oblast odlišné. Důležitá je vzájemná spolupráce.

- **Požadavek aktivity**

Znamená aktivní podíl účastníků na všech fázích činností od plánování, přípravy, realizaci až po hodnocení. Pedagog podporuje participaci na činnostech, samostatnost, kreativitu a iniciativu.

- **Požadavek seberealizace**

Je důležitý v tom, že každý potřebuje někdy zažít pocit úspěchu a i žáci, kteří jsou ve škole méně úspěšní, nacházejí ve volnočasových aktivitách prostor pro úspěšnou seberealizaci.

- **Požadavek pestrosti a přitažlivosti**

Spočívá v obsahu, metodách a formách zvolených pro jednotlivé aktivity. Organizované činnosti by měly střídát ty spontánní, vše s respektem přání a potřeb účastníků.

- **Požadavek odpočinkového a rekreačního zaměření**
Znamená zařazování takových činností, které vedou k regeneraci sil, odstranění únavy a kompenzaci činností ve vyučování.

- **Požadavek citlivosti a citovosti**
Znamená, že volnočasové činnosti by měly především působit na kladné emocionální zážitky účastníka. Důležité je nenásilné působení na rozumovou i citovou složku psychiky a citlivost při práci s účastníky hlavně v oblasti motivace.

- **Požadavek sociálního kontaktu**
volnočasové aktivity dávají účastníkům prostor pro interakci a komunikaci s novými lidmi, vytváření osobních vztahů a přátelství. Důležitý je také vliv sociální skupiny na jednotlivce. (Pávková 2014)

3 Subjekty, které se podílejí na výchově ve volném čase

3.1 Rodina

Rodina představuje základní sociální skupinu, která plní nejdříve a pro většinu mladých lidí rozhodujícím způsobem funkci prvotního místa volnočasové výchovy. Děti se od svých rodičů učí napodobováním. Rodiče by měli dětem sloužit jako dobré vzory. Společné prožívání volného času je důležité pro utváření dobrých rodinných vztahů. Rodiče by také měli zájmy svých dětí podporovat. Rodina se zásadně podílí na formování osobnosti jedince.

3.2 Škola

Hlavním posláním škol je vzdělávání podle jednotlivých stupňů a druhů škol. Ve svých programech se však také zaměřují na výchovu v době mimo vyučování. Žádoucí je především propojení vyučování a zájmových činností. K aktivitám škol také patří různé jednorázové či příležitostné aktivity jako různé soutěže, olympiády či exkurze. Zajímavá a pestrá nabídka volnočasových aktivit může působit jako lákadlo pro budoucí žáky a může

ovlivnit jejich rozhodování při výběru školy. Důležité je také celkové „ovzduší“ školy neboli „klíma“, mnoho záleží na atmosféře uvnitř školy. Volnočasové aktivity mohou být v tomto směru velkým přínosem svou podporou iniciativy, motivací k aktivní účasti a zachování týmového ducha.

3.3 Školská výchovná zařízení

3.3.1 Školská výchovná zařízení pro zájmové vzdělávání

Školní družina většinou existuje při základní škole a je určena žákům prvního stupně základní školy. Jejím hlavním posláním je umožnit dětem odpočinek a umožnit přípravu na vyučování. Děti zde tráví značnou část po vyučování v odpoledních hodinách, ale i ráno před vyučováním. Školní družina slouží výchově, vzdělávání a rekreaci žáků. Má i sociální funkci. Do denního režimu jsou vhodně zařazeny odpočinkové činnosti, rekreační činnosti k regeneraci sil, zájmové činnosti poskytující prostor pro seberealizaci a rozvoj dítěte. Důležitou součástí je také výchovné působení, a to především pěstování a upevňování hygienických návyků a příležitostné činnosti zaměřené na veřejně prospěšné aktivity. Pedagogové působící ve školní družině jsou zařazeni do kategorie vychovatel. Děti jsou rozděleny do oddělení. Pravidla jsou upravena vnitřním řádem školní družiny.

Školní klub je určen žákům druhého stupně základních škol a žákům víceletých gymnázií, které odpovídají nejvýše devátému ročníku základní školy. Slouží žákům jedné nebo více škol, funguje plně na principu dobrovolnosti a respektuje věkové zvláštnosti dospívající mládeže. V porovnání s mladšími žáky jsou žáci vyšších ročníků základních škol a gymnázií mnohem samostatnější a vyhraněnější v oblasti zájmových aktivit. Každodenní pravidelná a kontrolovatelná docházka pro většinu z nich není přijatelná. (Pávková 2012)

Střediska volného času mají u nás dlouholetou historii, jejich dřívější název byl „Domy pionýrů a mládeže“. Je to příspěvková organizace, část financí dostává od svého zřizovatele, část si musí vydělat svou činností z poplatků. Cena poplatků by měla být co nejnižší, aby nabízené aktivity byly dostupné širokému spektru lidí. Pracují s jedinci velkého věkového rozmezí. Jedná se o domy dětí a mládeže specializované na nabídku zájmových činností a stanice zájmových činností zaměřené na jednu oblast zájmu. Organizují především pravidelnou zájmovou činnost zpravidla v zájmových útvarech, ale i

příležitostné aktivity jako jsou výlety, soutěže, sportovní utkání a besídky, spontánní aktivity v hernách a na hřišti. Dlouhou tradici má táborová činnost spadající do této kategorie školských výchovných zařízení.

3.3.2 Školská výchovná a ubytovací zařízení

Domov mládeže je spádové ubytovací zařízení pro více středních a vyšších odborných škol, dříve se používal výraz „internát“. Zabezpečuje kvalifikované výchovné působení ubytování a stravování. Vychovatelé vedou mládež k racionálnímu a plnohodnotnému využívání volného času, důležitou součástí domova mládeže je také zajištění vhodných podmínek pro učení, studium a přípravu na vyučování a vytváření a upevňování sebeobslužných návyků.

Internáty jsou účelově podobná zařízení jako domovy mládeže, jsou však určena dětem předškolního věku a žákům základních a středních škol se zdravotním postižením. Internát zajišťuje podmínky pro přípravu žáků na vyučování, pedagogické ovlivňování volného času, podílí se také na výchově ke zdravému životnímu stylu. Vychovatelé působící v těchto zařízeních by měli být vzděláni i v oboru speciální pedagogika.

Škola v přírodě poskytuje zotavovací pobyt ve zdravotně příznivém prostředí dětem mateřských škol a žákům základních škol. Vyučování probíhá dle školního vzdělávacího programu. Po obědě jsou zařazeny klidové a odpočinkové činnosti s přihlédnutím k věku dětí, pak následují pohybové rekreační aktivity a rozmanité zájmové činnosti. Lpí se na dodržování sebeobslužných návyků, dodržování osobní hygieny, správné složení stravy a pitného režimu. Škola tak plní primárně zdravotní funkci. Výchovně vzdělávací funkce spočívá v nenásilném získávání nových dovedností a vědomostí. Děti se učí být samostatnější, mnohdy se octnou poprvé mimo domov. Pobyt ve škole v přírodě může být také přínosný jako prevence sociálně patologických jevů (např. šikana, agresivita, nesnášenlivost), důležitá je tedy i funkce preventivní.

3.3.3 Školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu

Diagnostický ústav je určen dětem, které nemohou ze závažných důvodů vyrůstat v rodině, byla jim soudem nařízena ústavní nebo ochranná výchova. O umístění mohou požádat i osoby, které jsou odpovědné za výchovu svých dětí, u kterých se projevují

závažné poruchy chování. Pobyť trvá zpravidla osm týdnů, děti jsou rozmístěny do výchovných skupin o čtyřech až šesti členech. Důležitou součástí výchovného působení je snaha o zajištění kvalitního využívání volného času, zejména v oblasti zájmů.

Dětský domov pečuje o děti bez závažných poruch chování, o které se rodiče nebo osoby odpovědné za jejich výchovu nedokážou, nechtějí nebo nemohou postarat. Děti ve věku od tří do osmnácti / devatenácti let jsou rozmístovány do skupin o šesti až osmi dětech, působících na principu rodinných buněk. Školou povinné děti a mládež docházejí do regionálních základních a středních škol, případně speciálních. Vychovatel dětského domova má umožnit dětem přípravu na vyučování, vytvářet a podporovat jejich sebeobslužné návyky a pedagogicky ovlivňovat volný čas svých svěřenců.

Dětský domov se školou je určen dětem se závažnou poruchou chování ve věku od šesti do patnácti let. Následně jsou pak děti často umísťovány do výchovného ústavu. Školní docházka se uskutečňuje ve škole zřízené při dětském domově. Rodinné skupiny tvoří pět až osm dětí, výchovně-vzdělávací činnosti jsou obdobné jako v dětském domově.

Výchovný ústav pečuje o děti starší patnácti let se závažnou poruchou chování, které jsou umísťovány do skupin o pěti až osmi členech. Kromě funkce výchovně-vzdělávací a sociální poskytuje ústav také výchovně-léčebnou péči. Z hlediska prevence sociálně patologických jevů je důležité zejména vedení dětí k rozumnému využívání volného času.

3.4 Další subjekty zabývající se výchovou ve volném čase

Nestátní neziskové organizace tvoří občanská sdružení neboli spolky, obecně prospěšné společnosti a nadace. Občanská sdružení mohou působit v rámci celé České republiky, některé mají pouze místní charakter. Volným časem se zabývají jak sdružení dospělých, tak sdružení dětí a mládeže. Mezi sdružení všestranného obsahu patří například sdružení Junák a Pionýr. Občanská sdružení zájmového charakteru jsou zaměřena především na uspokojování zájmů svých členů v oblasti tělovýchovné a sportovní, kde má největší tradici Sokol. Dále jsou to pak sdružení zaměřená na pobyty v přírodě a zálesáckou činnost (např. Zálesák, Liga lesní moudrosti), poznávání a ochranu přírody, ekologické aktivity (Duha, Brontosaurus) a na veřejně prospěšné činnosti (Červený kříž, Svaz dobrovolných hasičů apod.)

Círky a náboženské společnosti se také významně podílejí na pedagogickém ovlivňování volného času. Příkladem je katolická kongregace salesiánů založená v roce 1851 italským katolickým knězem Giovanni Boscem, který si za svůj hlavní cíl stanovil péči o sociálně slabou a delikventní mládež. Jednotlivé farnosti nabízejí různé formy trávení volného času. Diakonie a charita poskytují sociální služby i možnosti využívání volného času. Mezi křesťansky orientovaná sdružení s dlouholetou tradicí patří například YMCA (Young Man's Christian Association – tedy Křesťanské sdružení mladých lidí) založené v roce 1844 v Lodýně a YWCA (Young Women's Christian Association – Křesťanské sdružení mladých žen) založené o jedenáct let později taktéž v Londýně.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou určena klientům, kteří nemají zájem o pravidelné organizované volnočasové aktivity. Nejčastěji se jedná o jedince s osobními problémy v souvislosti s rodinou, školou či partnerskými vztahy. Pro klienty jsou odbourány veškeré bariéry prostorové, časové, finanční i psychologické.

Vstup do zařízení je anonymní, klienti pouze musí dodržovat jednoduché zásady. K dispozici jsou jim také sociální služby, které pomáhají řešit životní problémy, se kterými si klienti sami neví rady.

Živnostenské podnikání a korporace v oblasti volného času tvoří subjekty, které pracují na komerčním základě. Zřizují se ve formě korporací nebo jako osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění. Nabízejí své služby v rozmanitých oblastech, např. zájmové a vzdělávací, sociální, provozování táborů apod.

Obce se podílí na ovlivňování volného času občanů dle svých možností tím, že zřizují příslušné instituce, které nabízejí zájmová vzdělávání. Jedná se například o kulturní domy, kina, divadla, galerie a regionální muzea.

Dobrovolnictví je zaměřeno především na nepodnikatelskou a neinstitutizovanou práci s dětmi z rodin, kterým se rodiče nechtějí nebo nemají možnost náležitě věnovat. V případě klientů se může jednat o sociálně slabší rodiny, početné rodiny, rodiny imigrantů či přistěhovalců. (Pávková 2014)

4 Helen Doron English (HDE)

4.1 Metoda HDE

Tato metoda imituje proces, kterým dítě přijímá mateřský jazyk. Nestaví na již nabyté slovní zásobě v jiném (mateřském) jazyce. Děti se neučí formou překladu, nepotřebují tedy mít zvládnutý mateřský jazyk k tomu, aby se mohly učit jakýkoliv jiný jazyk.

Všechny programy HDE, od Baby's Best Start pro batolata až po Teen Talent pro teenagery do věku devatenácti let, jsou vyvíjeny pod vedením Helen Doron osobně. Helen Doron je britská lingvistika a zakladatelka metodiky HDE. První kurz vytvořila sama v roce 1985 v Izraeli. Dnes je HDE mezinárodní franšízovou sítí působících ve třiceti sedmi zemích světa.¹

Vývojové týmy se skládají z odborníků na lingvistické vědy, EFL (English as a Foreign Language - angličtiny jako druhý jazyk) a dětský rozvoj. Kurzy jsou neustále obnovovány a přizpůsobovány měnící se době a novým trendům.²

Všechny příběhy, písně a animace jsou vytvářeny a produkovány speciálně pro HDE tak, aby poskytovaly studentům podnětnou, ale přesto zábavnou formu podporující memorování slovní zásoby.³

HDE není jen jeden výukový program, ale ucelená řada kurzů, které jsou navrženy tak, aby se vzájemně doplňovaly a tak respektovaly a podporovaly potřeby dětí podle toho, jak se vyvíjí a rostou. Jednotlivé kurzy na sebe navazují a jsou obsahově přizpůsobeny věkovým zvláštnostem účastníků. Jsou určeny pro děti ve věku od tří měsíců do devatenácti let. Je tak zaručena kontinuita toho, co se již děti naučily. Nejmladší účastníci dochází na kurzy

¹ Letos byla Helen Educational Group udělena cena za nejlepší mezinárodní franšízovou síť v oblasti edukace dětí: *Global Franchise Awards 2019* [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.globalfranchisemagazine.com/awards/previous-winners>

² Nově vznikající kurzy jsou obohacovány a nové aplikace a online hry zaměřené na procvičování a prohlubování znalostí toho, co se děti právě na hodinách angličtiny učí: *Helen Doron English: Apps & Tech* [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.helendoron.com/apps-tech/>.

U některých pracovních sešitů mohou děti využívat možnosti tzv. rozšířené reality z anglického augmented reality: *Jump with Joey and Augmented Reality* [online]. Youtube: Helen Doron English Global, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=T15r7cJNGHI>

³ *Helen Doron English: Angličtina pro děti* [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://helendoron.cz/onas>

v doprovodu nejčastěji jednoho z rodičů, od zhruba tří let věku již děti dochází na kurzy samy. Návaznost kurzů je uvedena v příloze 1 této bakalářské práce.

S každým novým kurzem děti opakuji to, co již znají, rozšířené o novou slovní zásobu a v nových situacích. Důležitý je pravidelný opakovaný poslech audio nahrávek v domácím prostředí. Zvuk slov a písniček tak mají děti naposlouchán, aniž by znaly jeho význam. Ten se naučí v průběhu lekce prostřednictvím nejrůznějších her s obrázky, zábavnými aktivitami a písničkami doprovázenými pohybem. To vše se děje výhradně v anglickém jazyce, který se děti učí přirozeně a intuitivně bez překladu. Děti si v průběhu lekce neuvědomují, že se učí. Lekce jsou plné zábavných interakcí a konverzací s používáním všech smyslů.

Děti, které navštěvují kurzy již od malička, zvládají verbální dovednosti a jazyk používají bez ostychu. Ve školních letech pak mohou navázat na výuku rozšířenou o aktivity na podporu a rozvoj čtení a psaní.

Je prokázáno, že kritickým obdobím pro osvojení jazyka, a to jak mateřského, tak i cizího, je věk od narození do zhruba sedmi let života. Do této doby jsou všechny vjemy související s řečí a jazyky ukládány do stejné oblasti mozku. Po uplynutí tohoto období se pro jednotlivé řeči utváří různé sítě neuronů. I tehdy se samozřejmě cizí jazyk naučit dá, je už ovšem daleko obtížnější dosáhnout úrovně rodilého mluvčího (zejména v oblasti výslovnosti).⁴

Metoda HDE je postavena na čtyřech základních principech, které platí pro všechny věkové kategorie:

Opakovaný domácí poslech

Dítě poslouchá v domácím prostředí audio nahrávky, které jsou speciálně vytvořeny k jednotlivým kurzům a je tak pravidelně vystavováno poslechu anglického jazyka. Tento bezbolestný systém ponoření se do jazyka je odlišný od tradičního způsobu výuky, kdy je dítě vystaveno vlivu jazyka jednu či dvě hodiny týdně, mimo to se jazyk nepoužívá a je tedy zapomenut. Čím častěji je dítě vystavováno vlivu cizího jazyka, tím trvalejší je

⁴ *Jak vybrat správnou jazykovou školu pro děti: S Helen Doron budete spokojeni* [online]. 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://zena-in.cz/clanek/rozhovor-jak-vybrat-spravnu-jazykovou-skolu-pro-deti-s-helen-doron-budete-spokojeni>

jazyková dovednost. Poslech nahrávek probíhá jen tak mimochodem, v pozadí, v průběhu hry, v autě či při koupaní. Nezáleží na tom, zda dítě zpočátku nerozumí významu slov. V průběhu času postupně učitel prostřednictvím her, písniček, výukových pomůcek a fyzických aktivit poodhaluje význam slov a pomáhá dětem si jej uvědomit a spojit s tím, co už znají. Pochopení se stává východiskem pro další a další porozumění.

Pozitivní podpora

S HDE se děti učí stejným způsobem jako svůj mateřský jazyk, tedy se spoustou pozitivní zpětné vazby, aby věděly, že jim to jde. Vyvolává to v nich pocit úspěšnosti, který je motivuje k dalšímu pokračování. Učitelé HDE toto pozitivní povzbuzování dětem dopřávají. Aby byla udržena motivace a úspěšnost dítěte, je potřeba vytvořit příjemné, útulné a neohrožující prostředí. Učitel chválí a podporuje každý drobný úspěch, toto povzbuzování a chválení dává dítěti jistotu vyzkoušet více, více se zapojovat a konečně více se naučit. Dítě se cítí úspěšné, tudíž motivované.

Učení v malých skupinkách

Programy HDE jsou vyučovány v malých skupinkách od čtyř do osmi studentů. Studenti tak získávají výhody součinnosti ve skupině, na rozdíl od výuky soukromé. Výhodou malé skupinky je ovšem také osobní přístup, pozornost a množství příležitostí k individuálnímu procvičování.

Učení je zábava

Oproti tradičním výukovým metodám, metoda HDE bere v potaz jedinečné přístupy dětí k výuce. Používá hry, pohyb, hudbu a spoustu zábavy, a to tak, aby maximalizovala přirozenou dětskou lásku k učení a tendenci absorbovat jazyk. Hojně strukturované, přesto dynamické a zábavné, lekce HDE si užívají děti všech věkových kategorií. (Doron 2014)

4.2 Síla řeči

Vlivem řeči na lidský mozek byli po staletí fascinováni velcí myslitelé, vědci i umělci. S vývojem lidské společnosti se vyvíjel i lidský mozek. Díky vyvinutému mozku se rozšířila i slovní zásoba, což vedlo ke schopnosti myslet stále komplexněji a abstraktněji. V oblasti lingvistiky se v průběhu let objevilo mnoho teorií, jejichž snahou bylo zformulovat spojení mezi jazykem a lidskými znalostmi. Sapri-Whorfova hypotéza (známá

jako princip jazykové relativity) uvádí, že kultura formuje řeč a v návaznosti na to formuje myšlení a chování. Přestože jazyková relativita stále zůstává diskutabilním tématem, lingvisté, sociologové a psychologové se shodují, že vývoj jazyka je neodvolatelně spjatý s podněcováním lidského potenciálu. (Doron 2014)

Než se zpopularizovala teorie kognitivního vývoje zpracovaná Jeanem Piagetem v roce 1950, věřilo se, že děti jsou jen pasivní bytosti, které své okolí vnímají velmi málo. Nynější údaje ukazují, že duševní schopnost člověka je formována nejen jejich genetickou výbavou, ale také tím, jak byl jejich mozek stimulován už v rané vývojové fázi. Čím více nervových spojení je stimulací mozku vytvářeno, tím většího potenciálu pro získávání a uchování informací jedinec dosahuje. (Doron 2014)

Vzácné případy dětí vyrůstajících bez dostatečné lidské interakce (tzv. „vlčí děti“) dokazují, že nedostatek vývoje jazyka v raném věku vede k rozsáhlým omezením mozkových funkcí. Tyto případy ukazují, že lidé, kteří nebyli dostatečně vystaveni působení mateřského jazyka, pravděpodobně už nebudou schopni osvojit si základy své mateřštiny.

4.3 Hudba řeči

Při vývoji metodiky byla Helen Doron zásadně ovlivněna „principem zvukové kulisy“ a tvrzením Dr. Shinichi Suzukiho, známého zakladatele tzv. Suzukiho metody. Tato metoda spočívá v opakovaném poslechu skladeb, které se děti učí hrát každý den. Skladby se děti učí poslechem, hrají, co již znají z poslechu a rády hrají to, co již znají. Děti se stále vrací k již zvládnutým skladbám, ke kterým se přidávají nové. Tím se rozvíjí jejich paměť.

Suzuki byl přesvědčen, že hudbu mohou studovat už velmi malé děti, pokud jí jsou vystavovány stejným způsobem, jako tomu je při osvojování mateřského jazyka. Mateřský jazyk se učí děti tak, že nejprve slyší opakovaně zvuky dané řeči, až se nakonec odhodlají říci své první slovo. Rodiče motivují a povzbuzují dítě, aby dané slovo opakovalo znovu a znovu, tímto způsobem se učí mluvit. Než se začne učit číst a psát, průměrné dítě ovládá asi 6000 slov svého mateřského jazyka. Podle Suzukiho metody se děti nejprve učí vytvářet hudbu a teprve později se učí hudbu (noty) číst. Tradiční výuku na hudební

nástroj, kdy se dítě učí nejprve noty čist, přirovnával k nucení dítěte číst knihu, aniž by mohlo mluvit.⁵

To Helen Doron zásadně ovlivnilo. Proč by nemohlo to, co platí pro výuku hry na hudební nástroj, opakovaným poslechem, platit také pro výuku cizího jazyka?

„Pokud Suzuki vyučuje řeč hudby, proč nevyučovat hudbu řeči?“ (Doron 2014, s.22)

Další osoba, která Helen Doron významně ovlivnila, byl americký fyzikální terapeut Glenn Doman. Ten se původně zabýval léčbou tělesně postižených osob. Jeho cílem bylo pomoci těmto lidem tak, aby byli znovu pohybliví. To ho dovedlo až k práci s dětmi s poškozením mozku. Usiloval o oživení neurologických funkcí bez pomoci léků, svůj postup začal později uplatňovat k rozvíjení mozku i u zdravých dětí. Vytvořil řadu programů včetně čtení v raném věku, učení se matematiky a osvojování si encyklopedických znalostí. V roce 1955 založil institut pro dosažení lidského potenciálu. Věřil, že růst mozku je dynamický a neustále se měnící proces, což bylo v naprostém protikladu s tehdy uznávanými teoriemi. Podle Domana je nejlepší začít se vzděláváním v době, kdy mozek ještě roste. Tento proces trvá pouze do šesti let věku. Během této doby dítě dokáže dosáhnout výsledků v jakémkoliv oboru, nejlépe formou her. Nejlépe je tedy začít s výukou cizích jazyků již od narození.⁶

4.4 Základní principy vedení lekcí HDE (Lektorské desatero)

V průběhu každé lekce se střídá velké množství krátkých aktivit, trvajících jen pár minut, které pokrývají široké spektrum učiva jak nového, tak i učiva, které děti již dobře znají. Bylo by velkou chybou věnovat celou lekci pouze jednomu tématu.

Je pravidlem, že dvacet pět procent probíraného učiva je nové. Sedmdesát pět procent tvoří učivo, které již děti dobře znají. Nové učivo je zakomponováno do učiva, které děti již

⁵ *O Suzukiho metodě* [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.suzukiasociace.cz/o-suzukiho-metode/>

⁶ *Je dětský mozek připraven učit se cizí jazyky* [online]. 2008 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/deti/je-detsky-mozek-pripraven-ucit-se-cizi-jazyky.A080610_144205_zdravi_deti_bad

dobře zvládají, rády se učí něčemu novému a naopak je pro ně příjemné pracovat s materiálem, který již dobře znají.

Učitelská příručka dává lektorovi pro jednotlivé lekce specifické pokyny, každé dítě je však jiné a reaguje na podněty různě. Lektor proto musí reagovat na potřeby dětí citlivě a přizpůsobit tomu podmínky. Pokud jsou děti neposedné a nesoustředěné, je vhodné se věnovat něčemu jinému.

NIKDY by se nemělo dítě nutit k tomu, aby mluvilo, pokud nechce. Pokud je dítě stydlivé, odpovíme za něj, nebo může za dítě odpovědět skupina. Dítě absorbuje jazyk, i když nemluví. Některému dítěti to může trvat měsíc až šest měsíců, než se rozmluví. Důležité je být proto trpělivý a dítěti důvěřovat.

Děti sedí v kruhu buď na koberci, nebo na židlích, což vytváří přímý oční kontakt a interakci jak mezi dětmi, tak mezi dětmi a lektorem, který je s dětmi na stejné úrovni.

Děti jsou na začátku každé lekce tázány, zda poslouchaly v průběhu týdne audio nahrávky pro svůj kurz. Pokud ne, zjedná se náprava, případně jsou osloveni rodiče.

Začátek lekce je zaměřen na získání soustředěnosti dětí, např. rituální krátkou aktivitou trvajícím jen pár minut, kdy má každé dítě prostor říct něco za sebe.

Aktivity vsedě střídají aktivity ve stoje.

Na každé lekci by se měly zpívat alespoň dvě písně. Je vhodné písničkou lekci ukončit, děti tak odcházejí domů s dobrou náladou.

Každou aktivitu je vhodné ukončit dříve, než ji chtějí ukončit samy děti, což dá dětem pocit, že je lekce opravdu zábavná a budou se těšit na tu další.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Výzkum trávení volného času dětí navštěvujících kurzy Helen Doron English

V rámci praktické části bakalářské práce jsem se rozhodla zaměřit na to, jak tráví volný čas děti školního věku, které navštěvují kurzy Helen Doron English. Tímto jsem skloubila obor mého studia s tím, čemu se věnuji. K výzkumu jsem využila své působení jako lektorky ve výukovém centru Angličtina Praha 9. Velkou výhodou uskutečnění výzkumu v této instituci je, že většina dětí a rodičů mě znají osobně, čímž je větší pravděpodobnost participace na výzkumu.

5.1 Výukové centrum Angličtina Praha 9

Výukové centrum Angličtina Praha 9 je jazyková škola zabývající se výukou anglického jazyka, ale i dalších světových jazyků. Výuka je založena především na tom, aby studenti uměli dobře komunikovat, orientovali se v jazyce pokud možno bez doslovného překladu, pochopili logiku jazyka, získali vyjadřování rodilých mluvčích a byli postupně připraveni ke složení mezinárodně uznávaných jazykových zkoušek.

Výukové centrum se nachází v prostorném rodinném domě se zahradou a vnitřním bazénem v klidné zástavbě rodinných domů v Praze 9 – Čakovících. Ten není využíván k bydlení, ale pouze k výukovým aktivitám. V letním období se v něm pořádají dětské příměstské tábory a konverzační kurzy pro dospělé.

Škola v postavení obchodní korporace je vlastníkem licence na výuku angličtiny pro děti metodikou Helen Doron English a licence na výuku dospělých tzv. Callanovou metodou. Používání obou metodik resp. získání těchto licencí, klade na jazykovou školu velmi vysoké nároky z hlediska kvalifikace a pedagogické úrovně lektorů. Lektoři působící na škole se díky častým seminářům stále profesně rozvíjejí a jsou v kontaktu s novými způsoby výuky. Dle mého názoru je tým lektorek působících v jazykové škole nejsilnější stránkou výukového centra. Přátelská atmosféra mezi lektorkami se promítá také do výuky a přístupu ke klientům. Škola si zakládá na rodinné atmosféře, většina klientů dochází na kurzy dlouhodobě. Do centra dochází celé rodiny, k dispozici mají příjemné zázemí se dvěma hracími kouty a kuchyňkou.

Celkový počet studentů je v současné době 422. Z toho 133 dospělých studentů, kteří do centra dochází na skupinovou či individuální výuku. Škola se také věnuje výuce firemní. 289 dětských studentů tvoří děti předškolního, mladšího i staršího školního věku.

5.2 Cíle výzkumu a použité metody

5.2.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit, jakými aktivitami se **děti**, které již navštěvují základní školu, případně první stupeň gymnázia, **zabývají od pondělí do pátku po skončení vyučování**, než jdou spát. Zajímalo mě, zda se aktivity mění podle jednotlivých dnů v týdnu, podle pohlaví či věku. Aktivity pro jednotlivé dny děti zaznamenávaly v průběhu jednoho školního týdne do vytištěného dotazníku. Předpokladem bylo, že pokud již navštěvují jeden kroužek týdně, je vysoká pravděpodobnost, že se budou věnovat i jiným aktivitám. Písemným záznamem volnočasových aktivit jsem chtěla vyvolat i určité zhodnocení a zamyšlení se nad tím, jak děti volný čas tráví. A to jak ze strany dětí, tak i rodičů. Zodpovězením **doplňujících otázek** se pak děti mohly vyjádřit, zda jsou s trávením volného času spokojeny či ne, co nejraději ve volném čase dělají a proč. Zda se pravidelně věnují kromě anglického jazyka jiným aktivitám, kolik kroužků týdně navštěvují a kdo rozhoduje o výběru kroužků, které navštěvují. Zajímal mě také názor dětí na otázku „proč se učí anglicky“, kolikátým rokem na kurzy HDE docházejí, a zda na kurzy docházejí dobrovolně a rády, nebo zda je nutí rodiče.

5.2.2 Výzkumné otázky

Pro dosažení cíle výzkumu jsem si stanovila tyto výzkumné otázky:

Hlavní výzkumné otázky

- Ovlivňují kurzy Helen Doron English (respektive pravidelné navštěvování těchto kurzů a každodenní poslechová cvičení) způsob trávení volného času dětí, které tyto kurzy navštěvují?
- Jakým činnostem se věnují děti navštěvující kurzy Helen Doron English ve svém volném čase?
- Mění se tyto činnosti podle jednotlivých dnů v týdnu, pohlaví či věku?

- Pokud se ve volném čase pravidelně věnují jedné činnosti, budou se pravidelně věnovat i jiným činnostem?

Doplňující výzkumné otázky

- Jsou spokojeny s tím, jak volný čas tráví?
- Co nejraději ve volném čase dělají, a proč?
- Kdo rozhoduje o výběru kroužků?
- Kolik kroužků týdně navštěvují?
- Proč se učí anglicky?

5.2.3 Výzkumná metoda

Pro výzkum jsem zvolila **dotazníkovou metodu**. Dotazník jsem nejdříve otestovala na svých dětech a dětech kolegyň, abych si byla jistá, že instrukce v dotazníku pro záznam aktivit pro jednotlivé dny jsou srozumitelné. Informace o tom, že se ve škole uskuteční dotazníkové šetření, bylo nejdříve zasláno rodičům elektronicky. V průběhu týdne pak děti dostávaly na začátku svých lekcí dotazníky osobně od své lektorky, která je s dotazníkem seznámila. Především bylo zdůrazněno to, že vyplnění dotazníků je dobrovolné a anonymní, a pokud se děti pro vyplnění rozhodnou, tak by bylo žádané, aby data vyplňovaly pravdivě. Finální verzi dotazníku jsem konzultovala s vedením školy. Chtěla jsem, aby byl dotazník také přínosný pro potřeby školy. Vzor dotazníku je uveden v příloze 2 této bakalářské práce.

5.3 Vyhodnocení výzkumu

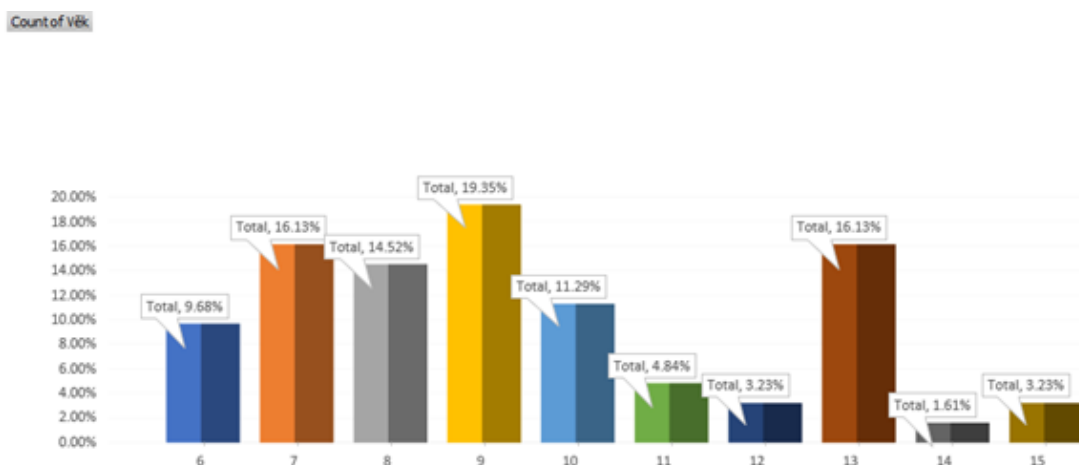
Celkem bylo osloveno **128 respondentů**, tedy dětí ve věku **od 6 do 15 let**. Počet vrácených a správně **vyplněných dotazníků** je **95**, což je **74% návratnost**. Většina dětí donesla vyplněné dotazníky zpět následující týden. Z většiny dotazníků je zřejmé, že jsou děti se svým volným časem spokojeny a rády se pochlubí tím, čím se zabývají.

Musím podotknout, že se děti o dotazníky velice zajímaly a ze zpětné vazby od lektorek i dětí vím, že tématu trávení volného času se pak věnovaly krátce v průběhu výuky anglického jazyka.

Zastoupení respondentů podle věku

Výzkumu se účastnilo celkem 95 respondentů ve věku od 6 do 15 let. Z toho 20 dětí ve věku 9 let, shodně 16 dětí ve věkových kategoriích 7 a 13 roků, 13 dětí ve věku 8 let. 10 dětí ve věku 10 let, 9 dětí ve věku 6 let, 4 děti ve věku 11 let, shodně 3 děti ve věkových kategoriích 12 a 15 let. 2 děti potom ve věku 14 let. Věkové zastoupení je tedy rozmanité. Graf níže znázorňuje procentuální zástoupení respondentů podle věku.

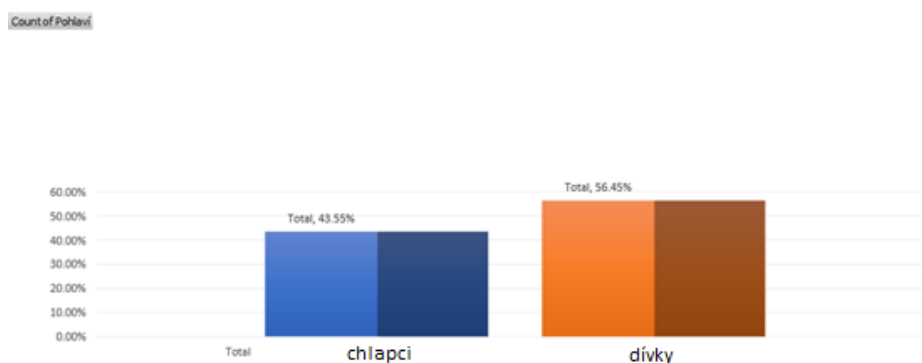
Graf 1: Zastoupení respondentů podle věku

Zastoupení respondentů podle pohlaví

Výzkumu se účastnilo celkem 54 dívek a 41 chlapců. Graf níže uvádí procentuální zastoupení respondentů dle pohlaví.

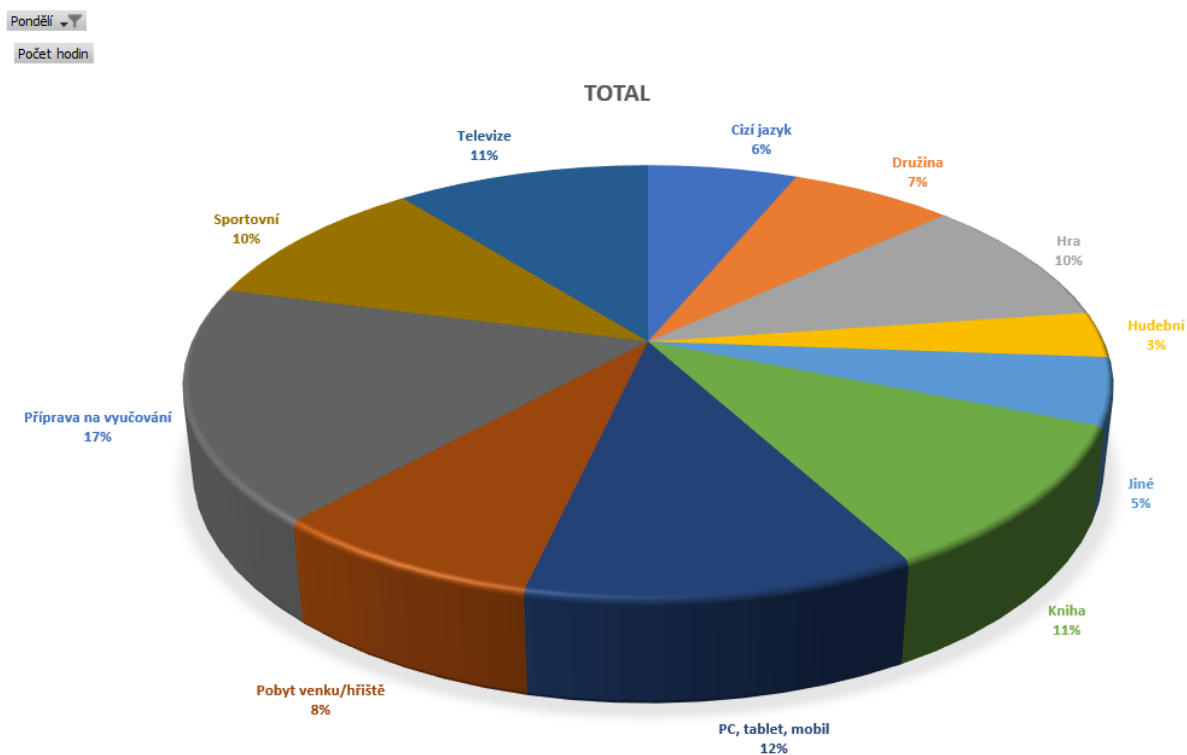
Graf 2: Zastoupení respondentů podle pohlaví

Porovnání aktivit podle dnů v týdnu

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily u všech respondentů jednotlivé aktivity v pondělí.

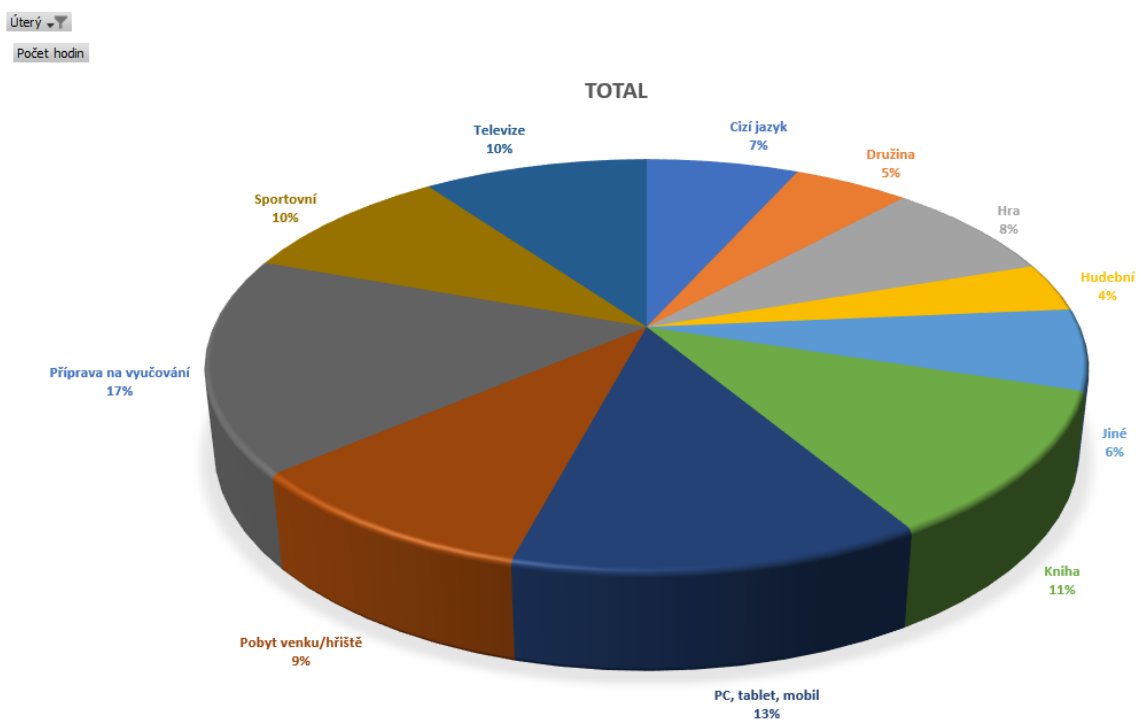
Graf 3: Pondělí

Porovnání aktivit podle dnů v týdnu

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily u všech respondentů jednotlivé aktivity v úterý.

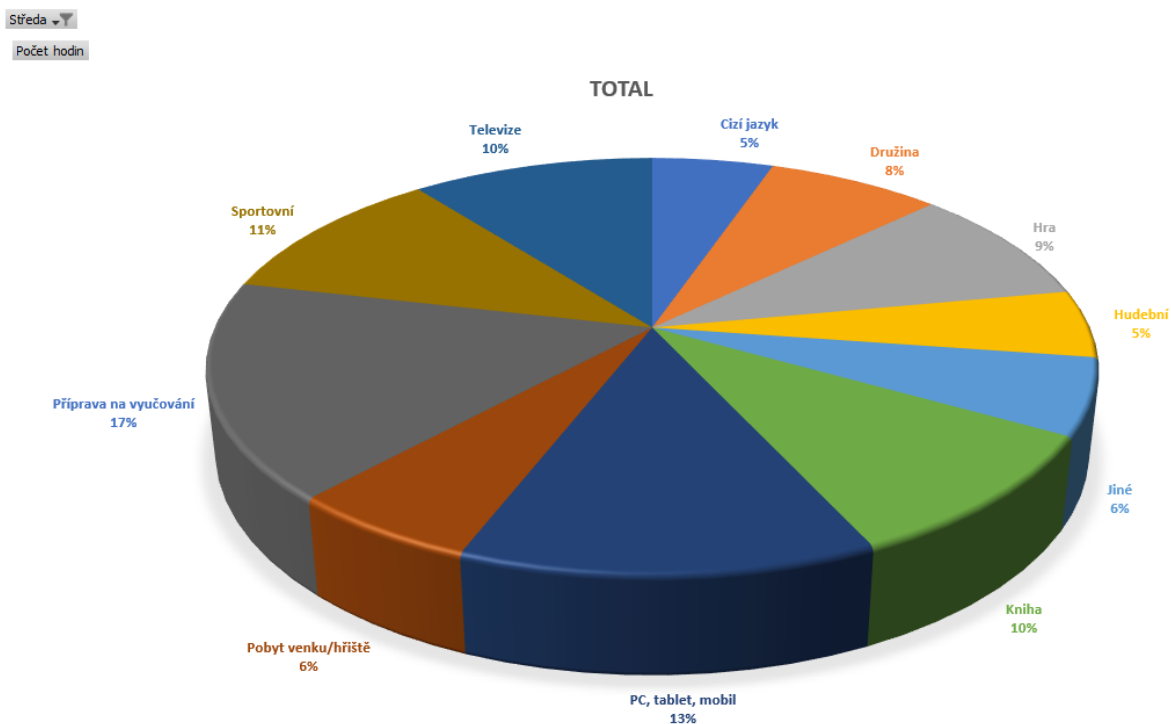
Graf 4: Úterý

Porovnání aktivit podle dnů v týdnu

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily u všech respondentů jednotlivé aktivity ve středu.

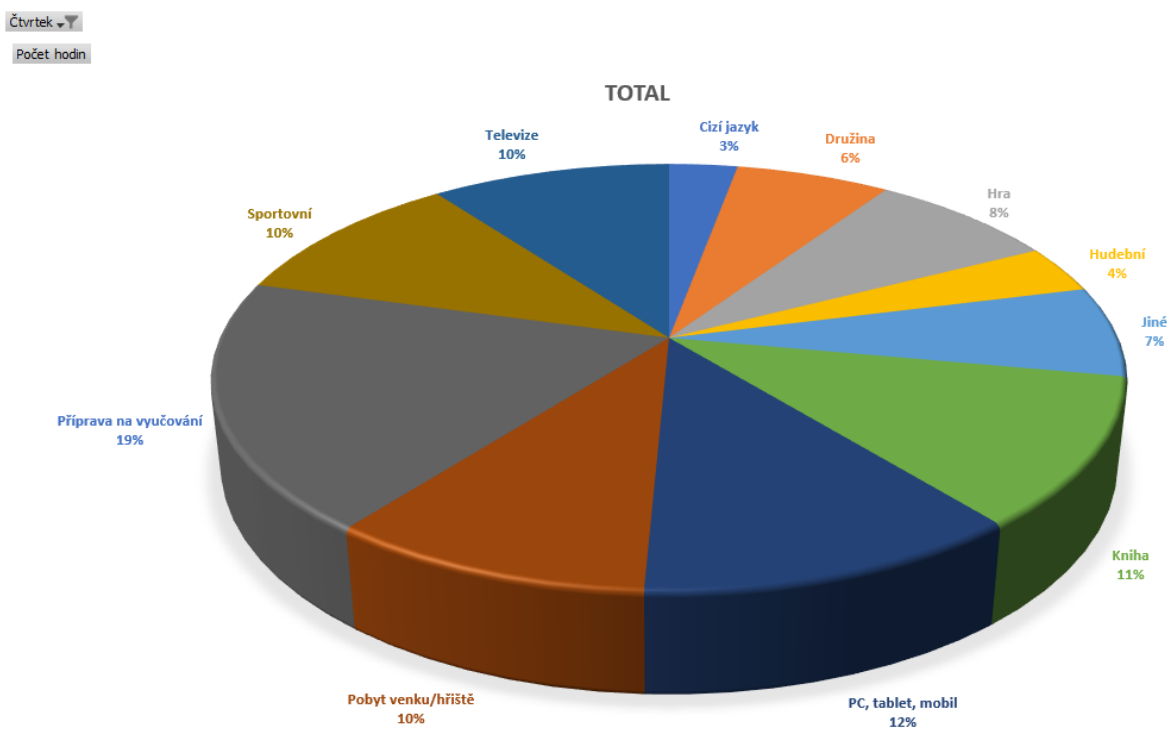
Graf 5: Středa

Porovnání aktivit podle dnů v týdnu

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily u všech respondentů jednotlivé aktivity ve čtvrtek.

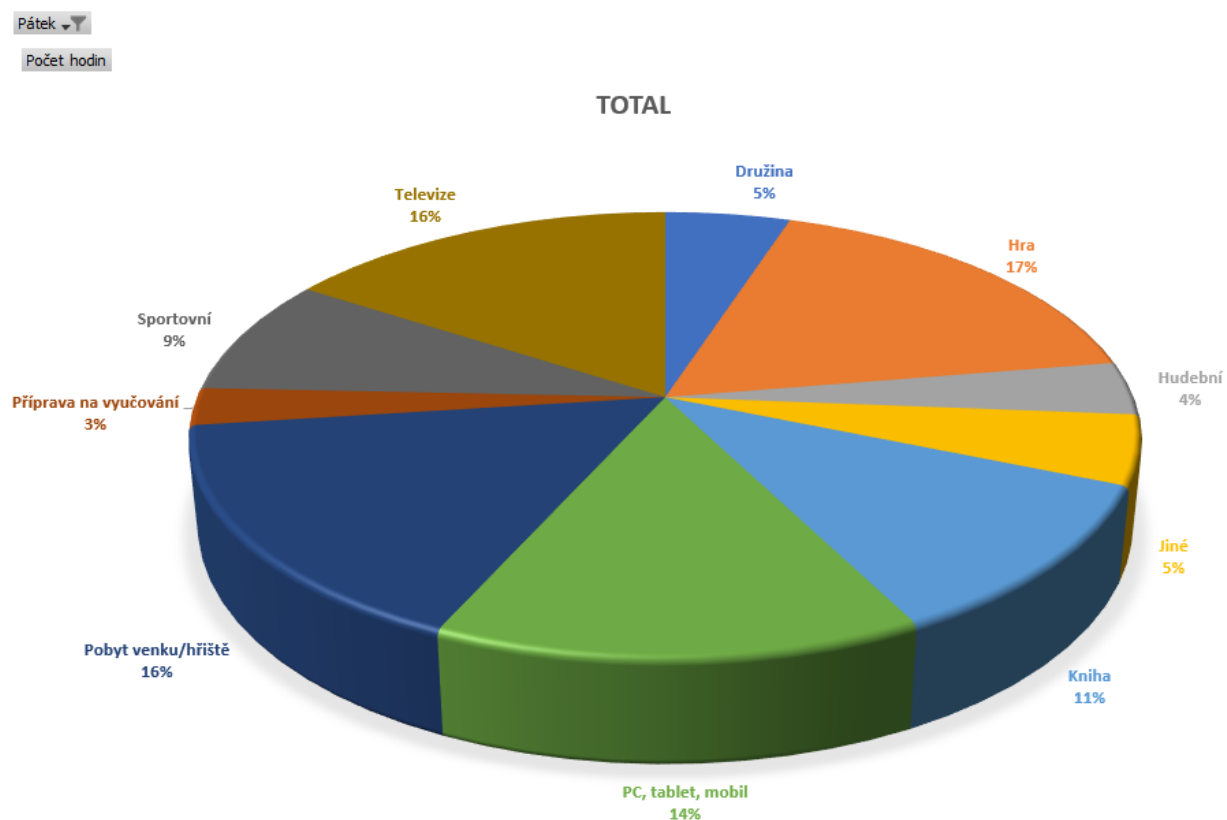
Graf 6: Čtvrtek

Porovnání aktivit podle dnů v týdnu

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily u všech respondentů jednotlivé aktivity v pátek.

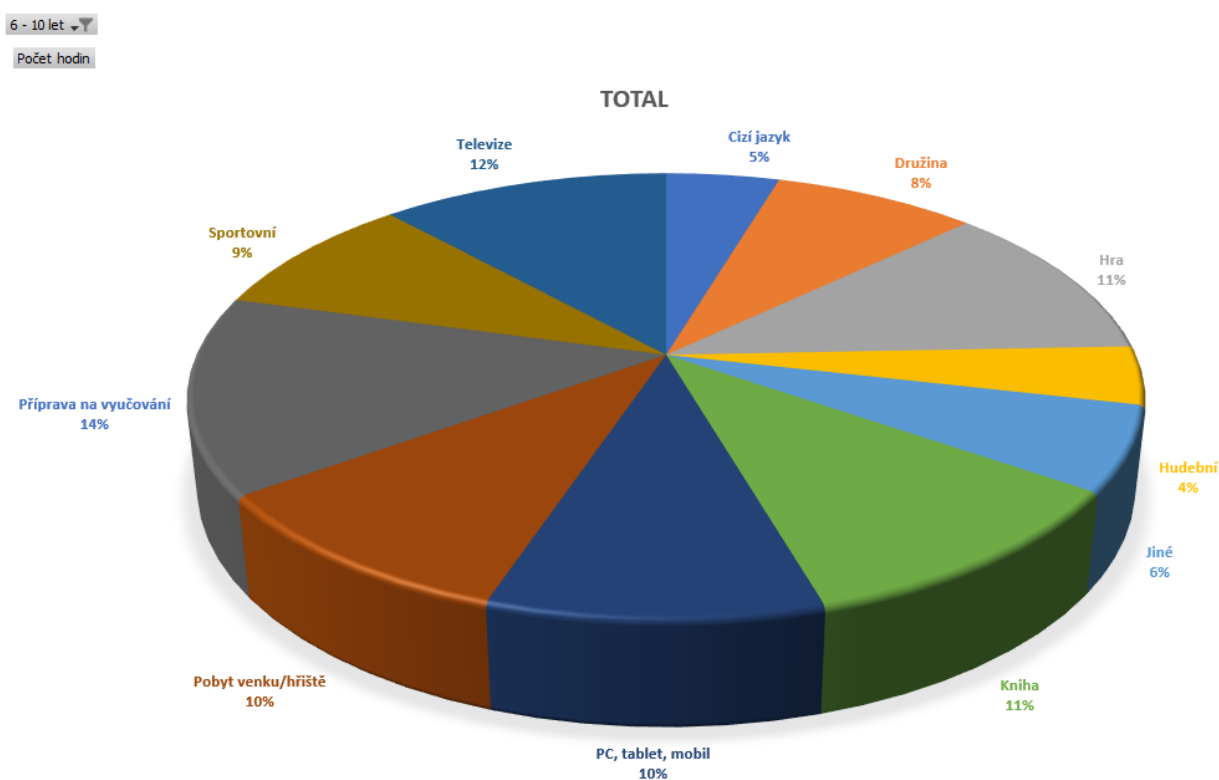
Graf 7: Pátek

Porovnání aktivit podle věku

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily za celý školní týden u dětí ve věkové kategorii od 6 do 10 let jednotlivé aktivity. Tato kategorie zahrnuje 68 respondentů.

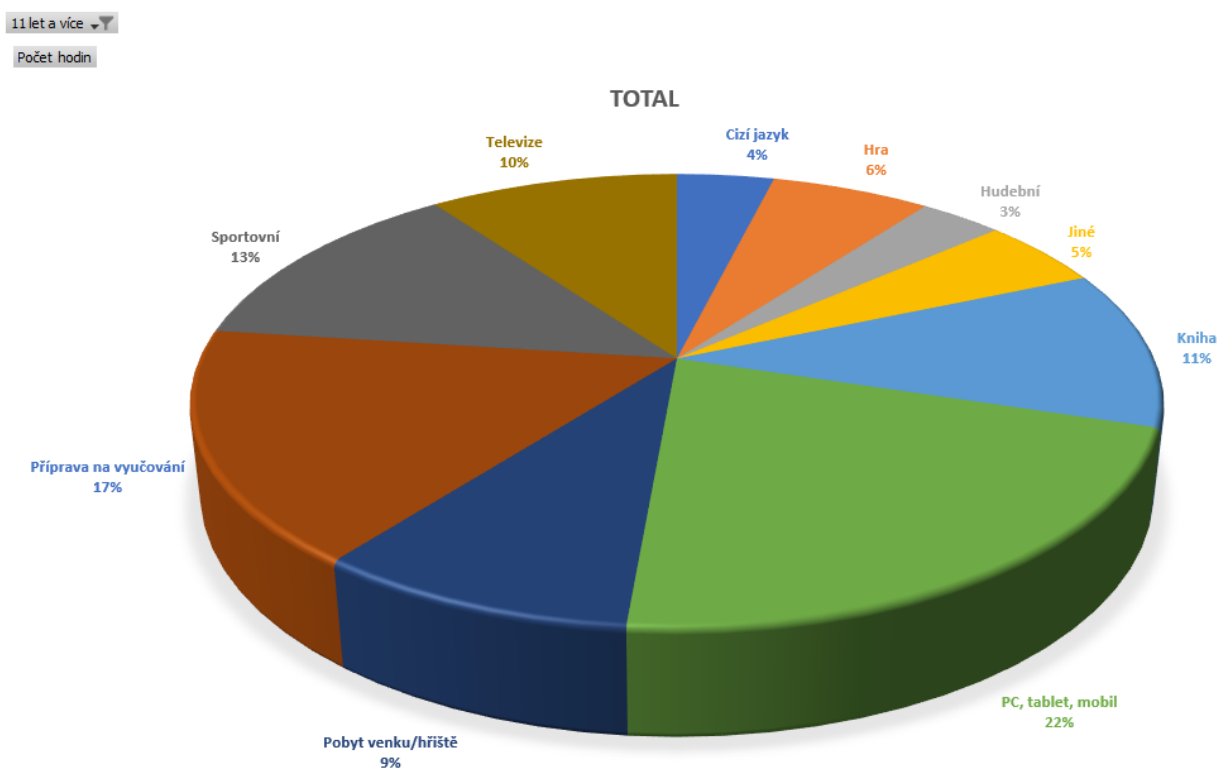
Graf 8: Věková kategorie 6 – 10 let

Porovnání aktivit podle věku

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily za celý školní týden u dětí ve věkové kategorii od 11 do 15 let jednotlivé aktivity. Tato kategorie zahrnuje 27 respondentů.

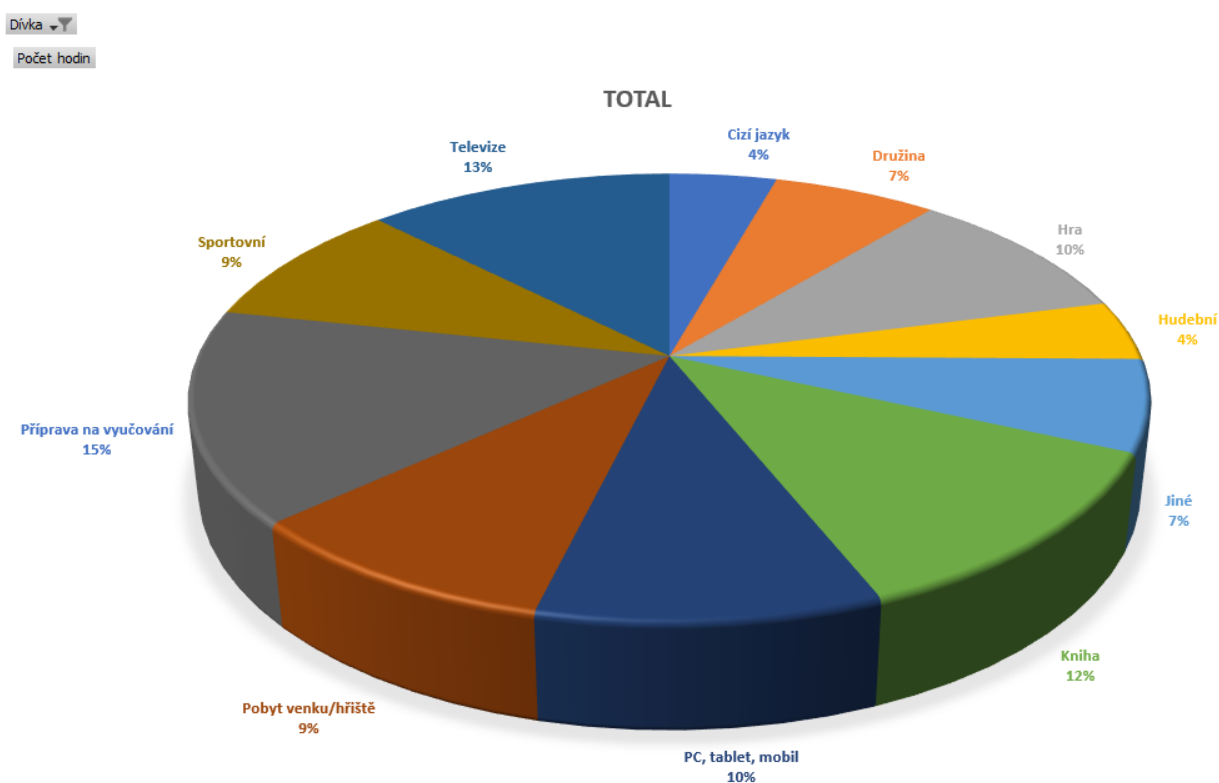
Graf 9: Věková kategorie 11 let a více

Porovnání aktivit podle pohlaví

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily za celý školní týden u všech dívek jednotlivé aktivity. Tato kategorie zahrnuje 54 respondentů.

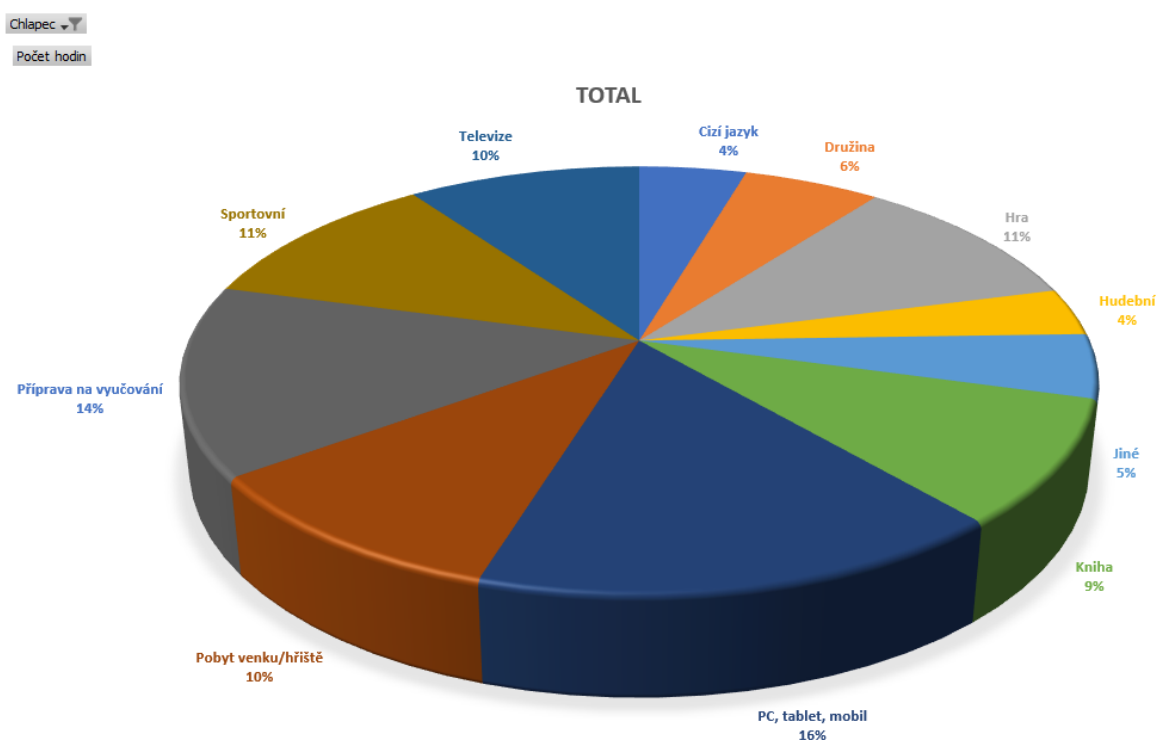
Graf 10: Dívky

Porovnání aktivit podle pohlaví

Níže uvedený graf znázorňuje, kolik procent z celkového počtu hodin (strávených volným časem) tvořily za celý školní týden u všech chlapců jednotlivé aktivity. Tato kategorie zahrnuje 41 respondentů.

Graf 11: Chlapci

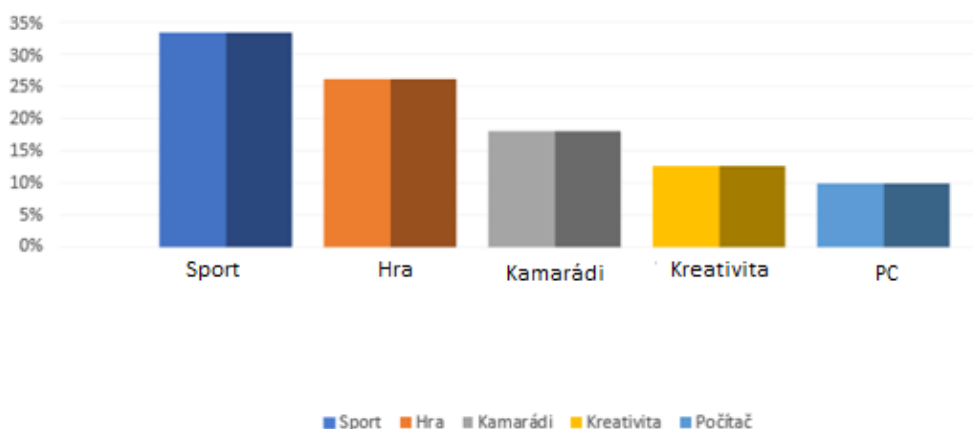

Doplňující otázky

Otázka: **Co nejraději děláš ve volném čase a proč?**

Graf 12 znázorňuje procentuální zastoupení aktivit, které děti v dotazníku uvedly, že dělají ve volném čase nejraději. Na tuto otevřenou otázku mohly děti odpovědět podle vlastního uvážení. 37 dětí uvedlo, že ve volném čase nejraději sportuje, 29 dětí si nejraději hraje, 20 dětí nejraději tráví čas s kamarády, 14 dětí uvedlo, že se nejraději věnují kreativním aktivitám jako je vyrábění a malování, 11 dětí uvedlo, že nejraději tráví čas u počítače. Některé děti uvedly u odpovědi více položek, například sportuji a trávím čas s kamarády, což je zohledněno v počtu odpovědí.

Graf 12: Co nejraději děláš ve volném čase?

Na otázku „**Proč?**“ děti nejčastěji shodně odpovídaly: Protože **mě to baví / je to zábava.**

Otázka: **Jsi spokojený s tím, jak trávíš volný čas?**

94 respondentů z 95 odpovědělo, že jsou s tím, jak tráví svůj volný čas, spokojeni. Setkala jsem se pouze s jednou negativní odpovědí.

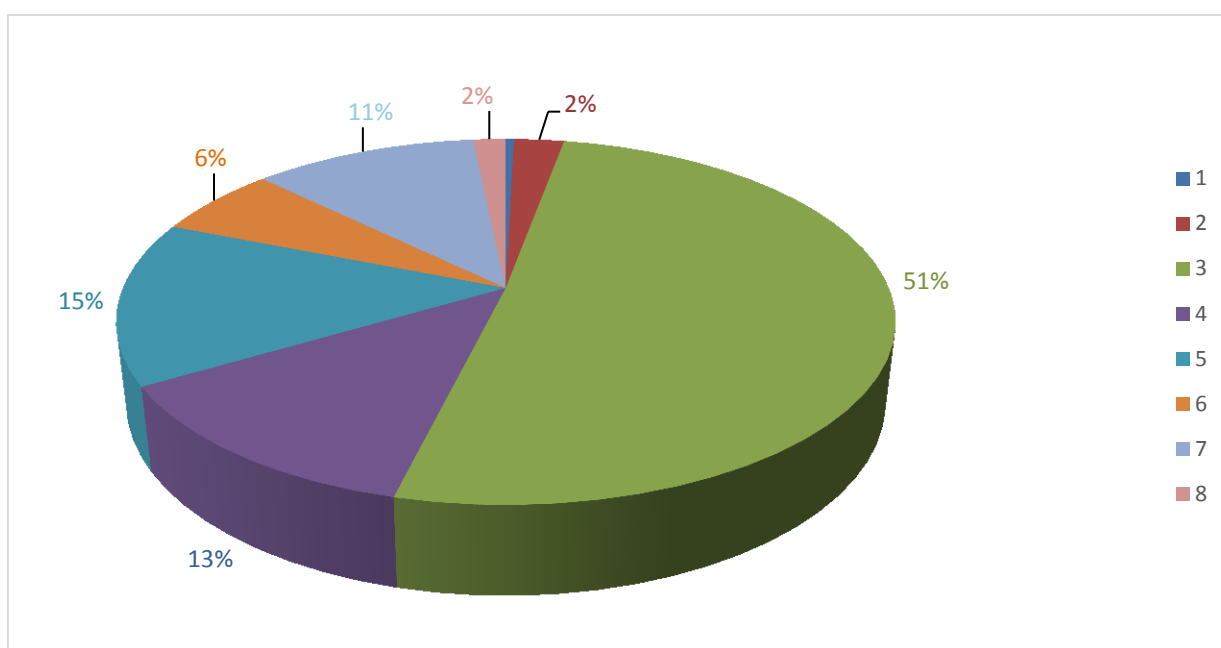
Otázka: Věnuješ se kromě anglického jazyka pravidelně ještě nějaké aktivitě?

94 respondentů z 95 uvedlo, že se kromě anglického jazyka věnují pravidelně ještě jiné aktivitě.

Otázka: Kolik kroužků týdně navštěvuješ?

Níže uvedený graf znázorňuje počet kroužků, které respondenti navštěvují v průběhu jednoho týdne. Nejvíce dětí, a to 48, uvedlo, že navštěvuje 3 kroužky týdně. 14 dětí navštěvuje 5 kroužků týdně, 13 dětí 4 kroužky týdně, 10 dětí 7 kroužků týdně, 6 dětí 6 kroužků týdně, 2 děti 8 kroužků a 2 děti 2 kroužky týdně.

Graf 13: Počet kroužků týdně

Otázka: Kdo rozhoduje o výběru Tvých kroužků?

Respondenti měli na výběr z možností. Největší počet respondentů, a to 76, uvedlo, že se na výběru kroužků dohodnou s rodiči. 14 dětí si samo rozhoduje o výběru kroužku a za 11 dětí rozhodují rodiče. Z výzkumu vyplývá, že rodiče rozhodují nejčastěji o výběru kroužků u mladších dětí.

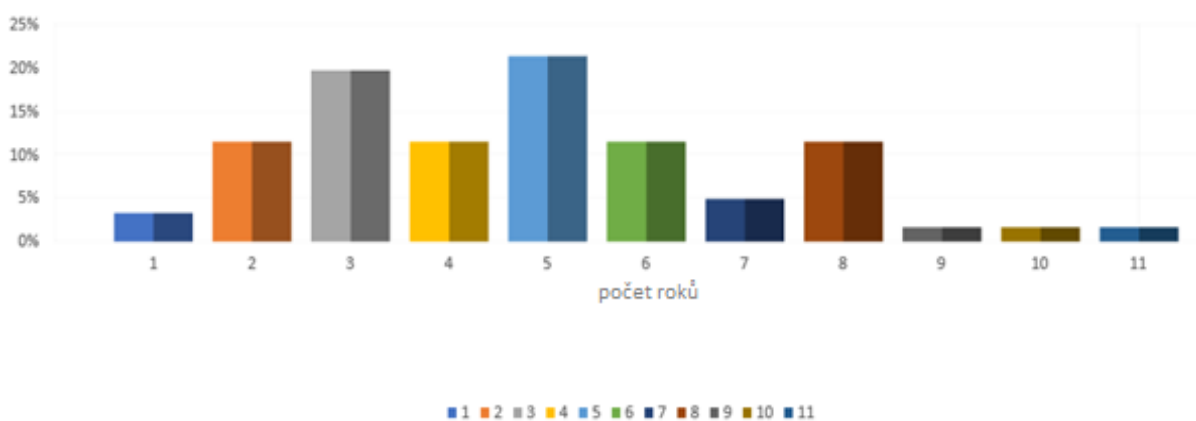
Otázka: **Proč se učíš anglicky?**

Na tuto otázku děti nejčastěji odpovídaly: **Abych se domluvil. Je to potřeba.**

Otázka: **Kolikátým rokem docházíš na kurzy Helen Doron English?**

Graf níže znázorňuje v procentuálním zastoupení, kolikátým rokem respondenti docházejí na kurzy Helen Doron English. Některé děti navštěvují kurzy od batolecího věku a díky navazujícím kurzům pokračují i v pokročilém věku.

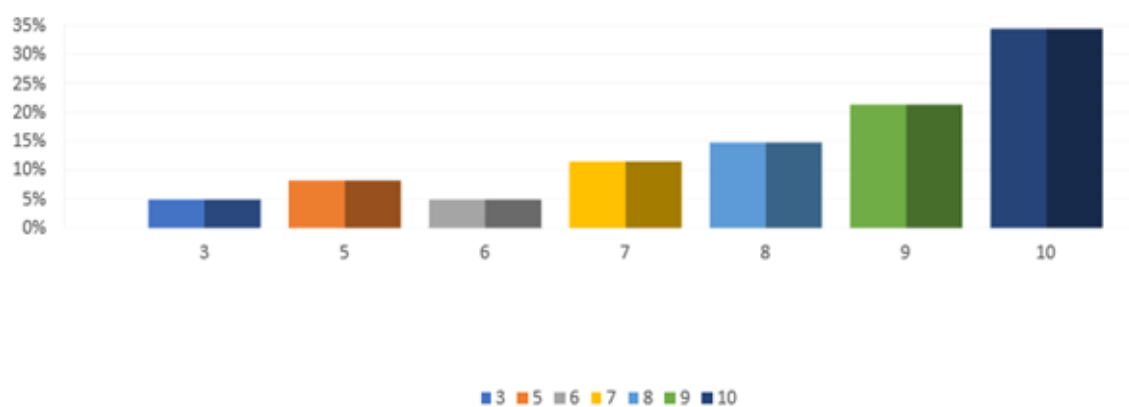
Graf 14: Počet roků s HDE

Otázka: Ohodnot' na škále od 1 do 10, zda docházíš na kurzy Helen Doron English rád/a a dobrovolně, nebo zda Tě nutí rodiče

Respondenti měli v dotazníku zaznamenat na škále od 1 do 10 spokojenost s kurzy HDE. Z níže uvedeného grafu vyplývá, že většinu dětí kurzy HDE baví a docházejí dobrovolně, nízké procento dětí uvedlo, že docházejí rády jen občas a občas je nutí rodiče.

Graf 15: Spokojenost s kurzy HDE

5.4 Shrnutí výzkumu

5.4.1 Výsledky podle dnů v týdnu - pondělí až čtvrtek

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že z celkového časového fondu všech dětí / respondentů připadajícího na pondělí až čtvrtek (na jednotlivé dny) zaujímá prvenství **příprava na vyučování se 17%**, a to shodně pro všechny dny. Druhé místo, taktéž shodně pro všechny dny, zaujímají sloučené položky **počítačové hry a hry na mobilu a tabletu 12%**. S **11%** následuje **četba knihy**. Sportovní aktivita pak shodně se **sledováním televize** zabírá **10%**. **Hra a pobyt venku** zabírají zhruba **9%** uváděného volného času respondentů, pobyt ve **školní družině** pak **7%**. Zhruba **6%** patří shodně položkám **kurz cizího jazyka** (v našem případě tedy kurz anglického jazyka), **pobyt venku a výtvarná aktivita**. **Hudební aktivita** zabírá kolem **4%** volného času.

Toto zjištění vypovídá o tom, že respondenti tráví volný čas různorodými a pestrými aktivitami. Překvapila mě pravidelnost a shoda v časové dotaci a pořadí jednotlivých aktivit shodné v průběhu všech dnů, procenta se liší jen zcela nepatrně. Děti přistupují k **přípravě na vyučování velmi zodpovědně**. A to jak děti mladšího školního věku, pravidelným plněním domácích úkolů, tak i děti staršího školního věku, kde mnoho z nich, jak z dotazníků vyplývá, navštěvuje prestižní gymnázia a časová dotace věnovaná domácí přípravě je zřejmá. Děti nejčastěji uváděly, že přípravě na vyučování věnují 20 až 30 minut denně.

Na druhém místě, co se časové dotace týká, se umístily sloučené položky počítačové hry a hry na tabletu a mobilu. Tyto položky jsem sloučila pro lepší grafovou přehlednost. Je zajímavé, že děti **mladšího školního věku** položku počítačové hry neuvádějí vůbec, hry hrají pouze na **tabletů či mobilu**, a to pravidelně a s menší časovou dotací. Děti **staršího školního věku** již **počítačové hry** uvádějí, a to i několik hodin denně.

Z dat sebraných v rámci výzkumu vyplynulo, že **všechny děti pravidelně sportují**, a to alespoň jednou týdně. Necelá polovina respondentů pak uvedla, že se věnuje sportu častěji než jednou týdně. A to buď pravidelně jedné sportovní činnosti s velkou časovou dotací na vrcholové úrovni, anebo více rozmanitým sportovním činnostem. Některé děti sportují i třikrát až čtyřikrát týdně několik hodin denně.

Děti rády čtou. U mladších dětí převažuje krátkodobé čtení v pravidelných intervalech, alespoň 15 minut denně, starší děti pak čtou nepravidelně s větší časovou dotací. Některé děti v dotazníku uváděly i názvy knih, které právě četly.

Hra tvoří další důležitou náplň volného času dětí, a to především mladších. Děti si nejraději hrají s kamarády, staví si, nejčastěji uvádějí stavebnici lego, dále pak hrají karetní a deskové hry, či hru s hračkami a plyšáky.

Příjemné zjištění je, že děti kromě času u **televizních obrazovek**, tráví také volný čas **pobytem venku** a na dětském hřišti, a to zhruba ve stejném procentním zastoupení. V položce sledování televize děti nejčastěji uváděly sledování pohádek, oblíbených seriálů a přírodopisných dokumentů.

Zhruba **pětina respondentů** uvádí, že navštěvuje kroužek **výtvarné výchovy**, a to buď v rámci ZUŠ či v jiné instituci, případně kroužek keramiky. Necelá pětina také uvádí, že navštěvuje **hudební obor** v rámci ZUŠ či jiné instituci a věnuje se výuce hry na hudební nástroj. Některé děti navštěvují hudební i výtvarný obor.

5.4.2 Výsledky podle dnů v týdnu - pátek

Ze sebraných dat vyplývá, že rozložení aktivit, které se od pondělí do čtvrtka téměř neliší, se naopak v **pátek liší velmi**. Přípravě na vyučování se v tento den věnuje pouze nízké procento respondentů. Domnívám se, že důvodem, proč se děti, neučí, je to, že nemají druhý den školu, mohou jít později spát a věnovat se jiným aktivitám. Prvenství zaujímá se **17% hra**, následuje se **16% shodně pobyt venku** a na dětském hřišti a **sledování televize**, dále pak **počítačové hry** a **hry na mobilu a tabletu s 14%**. **Nemění se položky četba knihy** s 11%, **sportovní** aktivita zůstává také skoro stejná s 9%. Totéž platí pro položky **školní družina**, **hudební** a **výtvarná** činnost. Položka kurz cizího jazyka není v tento den uvedena vůbec, v pátek se dětské kurzy v rámci výukového centra Angličtina Praha 9 nevyučují. Většina dětí preferuje v tento den spontánní a neorganizované činnosti.

5.4.3 Výsledky podle věku

Mladší školní věk

Prvenství se 14% zaujímá příprava na vyučování, druhé místo sledování televize s 12%, následuje shodně četba knihy a hra s 11%, pobyt venku a na dětském hřišti a hry na mobilu

a tabletu shodně 10%. Sportovní aktivita je zastoupena 9%, školní družina pak 8%, výtvarná činnost 6%, kurz cizího jazyka 5% a hudební činnost 4% z celkového volného času.

Starší školní věk

Na prvním místě u dětí staršího školního věku figuruje hra na mobilu, tabletu a počítačové hry s vysokým zastoupením 22%, 17% příprava na vyučování, sportovní činnost 13%. Četba knihy 11%, sledování televize 10%, pobyt venku 9%, hra 6%, výtvarná činnost 5%, kurzy cizího jazyka 4% a hudební činnost 3%.

Je zřejmé, že hra na tabletu a mobilu a počítačové hry je výrazněji zastoupena u dětí staršího školního věku. Mladší děti stále preferují „hraní si“ (hra se sourozenci, kamarády hraje v tomto věku významnou roli). Starší děti v dotaznících uváděly, že kromě organizovaných sportů cvičí pravidelně doma i v posilovně. U mladších dětí převažují organizované kolektivní sporty.

5.4.4 Výsledky podle pohlaví

Dívky

Příprava na vyučování tvoří 15%, sledování televize 13%, četba knihy 12%, hra a hra na tabletu / mobilu a počítačové hry shodně 10%, sportovní aktivita a pobyt venku shodně 9%, výtvarná činnost a školní družina shodně 7%, kurz cizího jazyka a hudební činnost shodně 4% z celkového volného času.

Chlapci

Počítačové hry a hra na mobilu a tabletu zaujímá 16%, příprava na vyučování 14%, sport a hra shodně 11%, sledování televize a pobyt venku shodně 10%, četba knihy 9%, školní družina 6%, výtvarná činnost 5% a kurz cizího jazyka shodně s hudební činností 4% z celkového uvedeného volného času.

Z dotazníků vyplývá velký rozdíl v náplni sportovních aktivit podle pohlaví. Dívky nejčastěji uváděly aktivity jako je gymnastika, balet, aerobik, jóga a tanec. U chlapců patří mezi nejpopulárnější sportovní aktivity atletika, plavání, tenis, fotbal, florbal a bojové sporty taekwondo, judo a karate.

5.4.5 Výsledky plynoucí z doplňujících otázek

Ze získaných dat vyplývá, že **děti** jsou s tím, **jak tráví svůj volný čas** po skončení školního vyučování, **spokojeny**. Setkala jsem se pouze s jednou negativní odpovědí. Dotyčný chlapec staršího školního věku uvedl, že většinu času po skončení školy věnuje hrám na počítači (v rozsahu 4 až 5 hodin denně). Raději by trávil na počítači méně času a více se učil. Domnívám se, že je to dáno chabou vůlí respondenta a tím, že si nevytvořil v mladším školním věku vhodné návyky, případně nedůsledností rodičů.

Fenomén dnešní doby počítačové hry a doba strávená u tabletů či mobilů tvoří pro děti, které vyrůstají v dnešní době důležitou součást dne. Je na nás rodičích a pedagogických pracovnících, abychom tuto jejich činnost korigovali, a to již v útlém věku. Jsme dětem příkladem, a pokud děti vidí například tatínka, který doma tráví většinu času s mobilem v ruce či u počítače, těžko budeme dětem tuto činnost zakazovat či je motivovat k činnosti jiné. Je mi smutno z toho, když vidím v restauraci dítě s mobilem u jídla, aby se zbytek rodiny „v klidu“ najedl, dítě sedící v kočárku s tabletem apod. Tyto špatně vytvořené návyky pak rodiče budou dětem ve starším věku těžko měnit.

Ve volném čase **děti nejraději sportují, hrají si, tráví čas s kamarády, věnují se kreativním činnostem a činnostem na počítači**. Nejčastěji proto, že je to baví a je to zábava. **Na výběru kroužků se dohodnou s rodiči** a v průměru navštěvují čtyři až pět kroužků týdně. Většina dětí dochází na kurzy anglického jazyka metodou HDE dlouhodobě, baví je to a uvědomují si důležitost anglického jazyka.

Závěr

Volný čas je definován širokým množstvím odborníků, jejichž názory se do určité míry shodují, ale jistým způsobem také odlišují. Obecně lze říct, že je to čas svobodné volby činností, které člověku působí potěšení. Je to opak práce a povinností. Vnímání volného času se také měnilo s dějinami a vývojem lidské společnosti. Již dávno před naším letopočtem byl volný čas popsán řeckým filozofem Aristotelem jako čas na dosahování duševního blaha. V období renesance byla naopak vyzdvihována práce, a zahálka (v podstatě hanlivý název pro volný čas) ztrácel na svém významu. V dnešní uspěchané době si uvědomujeme důležitost volného času a jeho oddělení od pracovní doby a povinností. Důležitá je jakási harmonizace osobního a pracovního života (tzv. „work & life balance“), která náš volný čas do velké míry ovlivňuje.

Hlavním cílem výchovy ve volném čase je víceoborový rozvoj dítěte, přičemž k dosažení tohoto cíle je pro rodiče i pedagoga nepostradatelná znalost podmínek výchovy a volba vhodných prostředků. Hovoříme o specifických požadavcích výchovy ve volném čase, kdy některé z těchto požadavků ve svém díle formuloval již v 17. století Jan Ámos Komenský.

Jedná se především o vedení dětí k rozumnému využívání volného času, vytvoření vhodných podmínek k aktivní činnosti a zapojení účastníků, jejich seberealizaci a regeneraci sil. Důležitou součástí je také vliv sociální skupiny na jednotlivce. Z dobrých návyků, které si děti vytvoří v raném věku, pak mohou čerpat po zbytek svého života.

Mezi hlavní subjekty, které se podílejí na výchově ve volném čase, patří především rodina, škola, školská výchovná zařízení a další subjekty působící na komerční či neziskové bázi.

Kurzy Helen Doron English, resp. zařízení tyto kurzy pořádající, spadají do kategorie subjektů, které se podílejí na výchově ve volném čase na komerční bázi. Helen Doron English je metoda pro výuku anglického jazyka dětí, a to od batolat až po dosažení plnoletosti. Podstatou je opakovaný pravidelný poslech audio nahrávek v domácím prostředí, kdy je dítě vystavováno pravidelnému poslechu anglického jazyka. Dále pak pozitivní zpětná vazba ze strany lektora, která vyvolává v dítěti pocit úspěšnosti a motivuje k dalšímu pokračování. Dítě se cítí úspěšné, tudíž motivované.

I s ohledem na geopolitický vývoj a globalizaci volí drtivá většina rodičů v rámci (nejen) volnočasové výuky cizích jazyků v posledních letech pro své děti právě angličtinu. Jak je známo z vyhodnocení dotazníku na téma trávení volného času v praktické části, tato důležitost znalosti anglického jazyka je dětem vštěpována již od útlého věku. Na otevřenou otázku „Proč se učíš anglicky?“ odpověděla drtivá většina dětí stejnou odpovědí, a to „Učím se anglicky, protože je to potřeba“ a „Abych se domluvil/a v cizích zemích“. Angličtina je „*lingua franca*“ z globálního hlediska. V současné době je nejrozšířenějším světovým jazykem, nezbytná ke komunikaci v práci, volném čase i při cestování. Mnohem více lidí je vystaveno anglickému jazyku také díky zábavnímu průmyslu.

Výzkumem ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na to, jak tráví volný čas děti, které navštěvují kurzy Helen Doron English v jazykové škole Angličtina Praha 9. Kurzy navštěvují děti ze širokého okolí pražských částí, převážně Prahy 8, Prahy 9 a Prahy východ. Drtivá většina studentů dochází na kurzy dlouhodobě, a to od velmi útlého věku (což je jakousi specialitou této výukové metody). Kurzy HDE nejsou levnou záležitostí a pokud jsou dodržovány hlavní principy této metody (jak ze strany dětí, tak i rodičů), výsledky jsou v podstatě zaručeny. To mohu posoudit nejen jako lektorka dlouhodobě vyučující touto metodou, ale i jako matka. Většina rodičů dětí docházejících na kurzy je vysokoškolsky vzdělaná, důležitost anglického jazyka si uvědomuje a do svých dětí investuje.

Ze shrnutí výzkumu vyplývá, že děti navštěvující kurzy Helen Doron English tráví svůj volný čas různorodými činnostmi, jejichž zastoupení je poměrně rozloženo. S tím, jak tráví volný čas, jsou spokojeny. Přípravu na vyučování na následující školní den berou velmi zodpovědně a tuto položku uvádí největší procento respondentů. Naopak v pátek se přípravě na vyučování skoro vůbec nevěnují a využívají tento den ke spontánním a neřízeným aktivitám, jakož i k činnostem, na které není v průběhu školního týdne prostor. Kromě kurzu anglického jazyka se všechny děti bez rozdílu věnují alespoň jednou týdně sportovní činnosti, pětina respondentů hraje na hudební nástroj či dochází na výtvarný kroužek. Čas strávený četbou knihy, sledováním televizní obrazovky a čas strávený u počítače, mobilu či tabletu je také poměrně výrazně zastoupen.

Potvrdil se tedy můj předpoklad všestranného zaměření respondentů, kteří se kromě kroužku anglického jazyka pravidelně věnují i jiným aktivitám. Překvapuje mě vysoké zastoupení času stráveného u počítače, na mobilních telefonech a tabletech. Nicméně tento fenomén je neodmyslitelnou náplní volného času dětí vyrůstajících v dnešní době. Nemá smysl dětem tuto činnost zakazovat, ale spíše korigovat čas a náplň takto stráveného volného času.

Cílem této bakalářské práce (zejména praktické části) bylo kromě zmapování aktivit, kterým se děti věnují v průběhu týdne, také vyvolání diskuse na téma trávení volného času. A to jak mezi dětmi navzájem, tak i mezi dětmi a rodiči, resp. lektory.

Některé děti si dotazníky vyplňovaly samy, za některé (převážně mladšího věku) dotazník vyplňovali rodiče. Byla jsem mile překvapena (podle mého názoru) velkým počtem vyplněných dotazníků, které se mi vrátily. Přičemž žáci, které sama vyučuji, odevzdali vyplněné dotazníky všichni. Ze zpětné vazby od lektorek, dětí, ale i rodičů je zřejmé, že vyplňování dotazníků tuto diskusi vyvolalo. Cíl mé bakalářské práce byl tedy z mého pohledu naplněn. Z mnoha odevzdaných dotazníků jsem měla velmi silný pocit, že děti jsou opravdu spokojené s tím, jak volný čas tráví a velmi rády se tím pochlubí. Pevně věřím, že dotazník vyvolal u dětí (a jejich rodičů), které nejsou spokojeny s trávením svého volného času, alespoň určitý pocit zamyšlení nad tím, jak s volným časem lépe naložit.

Je velmi zajímavé, vidět záznam svého volného času v průběhu školního (či pracovního) týdne na papíře. Možná by to mohl udělat každý z nás. Rodiče a pedagogové jsou pro děti vzory, a to i z pohledu trávení volného času. Nastavení si tohoto zrcadla pak pro nás může být mnohdy překvapivé a přiměje nás k přehodnocení toho, jak s volným časem (kterého v dnešní uspěchané době skutečně není mnoho a zejména u dospělých stále častěji splývá s prací) lépe hospodařit. Důležitá je podle mne pestrost volnočasových aktivit, tj. rovnováha mezi fyzickou a duševní aktivitou. Pokud jsme navíc spokojeni s tím, jak trávíme volný čas, jsme spokojeni sami se sebou a tuto spokojenost budeme moct šířit dál.

Seznam použitých informačních zdrojů

DORON, Helen. *Hudba řeči: pohled do nitra Helen Doron Early English : k oslavě 25 let činnosti a více než miliónu studentů po celém světě*. Přeložil Vendula PŘIKRYLOVÁ KRPCOVÁ. Česko: Helen Doron Educational Group, [2014]. ISBN 978-80-260-9400-5.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 9788073151850.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788026200307.

HODAŇ, Bohuslav, ed. *Volný čas a jeho současné problémy: sborník příspěvků přednesených na vědeckém sympoziu v Olomouci ve dnech 20. a 21. května 2002*. Olomouc: Hanex Olomouc pro Fakultu tělesné kultury, c2002. ISBN 8085783371.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 8071789275.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071787116.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 9788072906666.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 8071843105.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675677.

ŠVIGOVÁ, Milada. *Volný čas a my*. Praha: Svobodné slovo, 1967. Živé myšlenky (Svobodné slovo).

TAUFER, Ivan, Josef KOTYK a Milan JAVŮREK. *Jak psát a obhajovat závěrečnou práci: bakalářskou, diplomovou, rigorózní, disertační, habilitační*. 2., dopl. a opr. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2014. ISBN 9788073957469.

TOTI, Gianni. *Právo na lenost?: (strach ze svobody)*. Praha: Mladá fronta, 1966. Svazácká knihovna.

VÁŽANSKÝ, Mojmír a Vladimír SMÉKAL. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.

Welcome to the first day of your Helen Doron Teacher Training Course: Teacher Background Information, Research and Special Articles. Helen Doron Educational Group, 2013.

Internetové zdroje

Global Franchise Awards 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.globalfranchisemagazine.com/awards/previous-winners>

Helen Doron English: Apps & Tech [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.helendoron.com/apps-tech/>

Jump with Joey and Augmented Reality [online]. Youtube: Helen Doron English Global, 2014 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TI5r7cJNGHI>

Helen Doron English: Angličtina pro děti [online]. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://helendoron.cz/o-nas>

Jak vybrat správnou jazykovou školu pro děti: S Helen Doron budete spokojeni [online]. 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://zena-in.cz/clanek/rozhovor-jak-vybrat-spravnu-jazykovou-skolu-pro-deti-s-helen-doron-budete-spokojeni>

O Suzukiho metodě [online]. 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.suzukiasociace.cz/o-suzukiho-metode/>

Je dětský mozek připraven učit se cizí jazyky [online]. 2008 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/deti/je-detsky-mozek-pripraven-ucit-se-cizi-jazyky.A080610_144205_zdravi_deti_bad

Angličtina Praha 9 [online]. [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.anglictinapraha9.cz/>

Seznam grafů

Graf 1: Zastoupení respondentů podle věku	30
Graf 2: Zastoupení respondentů podle pohlaví.....	30
Graf 3: Pondělí.....	31
Graf 4: Úterý.....	32
Graf 5: Středa.....	33
Graf 6: Čtvrtek.....	34
Graf 7: Pátek.....	35
Graf 8: Věková kategorie 6 – 10 let.....	36
Graf 9: Věková kategorie 11 let a více.....	37
Graf 10: Dívky.....	38
Graf 11: Chlapci	39
Graf 12: Co nejraději děláš ve volném čase?	40
Graf 13: Počet kroužků týdně.....	41
Graf 14: Počet roků s HDE.....	42
Graf 15: Spokojenost s kurzy HDE.....	43

Seznam příloh

Příloha 1 Návaznost HDE kurzů

Příloha 2 Vzor dotazníku

Rationale

Overview of Helen Doron English Teaching Sets

HDE Set	Starting Age
Baby's Best Start	3–22 months
Toddler's Best Start	15 months–3 years
It's a Baby Dragon	2–4 years
Fun with Flupe	3–5 years
More Fun with Flupe	4–6 years
Nat and Friends	4–7 years
More Nat and Friends	5–7 years
Polly Reads and Writes	5–9 years
Jump with Joey	6–9 years
More Jump with Joey	6–9 years
Play On in English	6–8 years
Botty the Robot	6–10 years
A Tale of Two Tails	6–12 years
Paul Ward Explores	8–14 years
Paul Ward's World	9–11 years
Paul Ward and the Treasure	10–12 years
Teen Talent (A2)	11–15 years
Teen Choices (B1)	12–16 years
Teen Express (B1+)	13–18 years
Teen Success (B2)	14–19 years

Additional HDEE Materials for Reading and Writing

Read and Write English	4–9 years
Jump with Joey Workbook	6–9 years
More Jump with Joey Workbook	6–9 years
Play On in English Workbook	7–9 years
A Tale of Two Tails Workbook	6–9 years
Paul Ward Explores Workbook	8–14 years
Paul Ward's World Grammar Workbook	9–11 years
Paul Ward & the Treasure Additional Grammar Workbook	10–12 years
Paul Ward & the Treasure Advanced Grammar Workbook	10–12 years
Helen Doron Read and Write	5–9 years

HDEE Holiday Courses

Holiday Fun with Flupe	3–7 years (no reading or writing): up to 2 weeks
I am the World!	3–8 years (no reading or writing): up to 4 weeks
Holiday Polly the Collie	4–8 years (no reading or writing): up to 4 weeks
Holiday Jump with Joey	6–9 years: up to 2 weeks
English through Drama	7–12 years: up to 4 weeks
Paul Ward's Holiday	9–13 years (including reading and writing): 3 weeks
Teen Summer Camp	5th–11th grade: 1 week
Intensive Jump with Joey	2nd–3rd grade: 3–4 weeks
Intensive Botty the Robot	3rd–4th grade: 3–4 weeks
Intensive Paul Ward's World	4th–5th grade: 3–4 weeks
Intensive Paul Ward & the Treasure	5th–6th grade: 3–4 weeks
Intensive Teen Courses	6th–12th grade: 3–4 weeks

Příloha 2

Jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a ve své bakalářské práci se zabývám trávením volného času. Zajímá mě, jak trávíš svůj volný čas v průběhu školního týdne. Prosim zaznamej do dotazníku činnosti, kterými si se zabýváš po vyučování až do doby, než jdeš spát. Vyplnění dotazníku je dobrovolné a anonymní, pokud se rozhodneš dotazník vyplnit, zaznamej prosím pravdivě aktivity, kterým jsi se věnoval/a od pondělí do pátku a odevzdej v kanceláři jazykové školy, případně své lektorce. Dotazník prosím ještě nezapomeň dát podepsat rodičům.

Blanka Urbanová

Instrukce pro vyplnění dotazníku:

Ke každé činnosti prosím uveď, jak dlouho ses jí věnoval a stručně ji popiš. Pro každý den pak jednotlivě čas sečti a zapiš do kolonky **čas celkem**. Pokud ses nějaké činnosti z nabídky nevěnoval, uplně ji vynechej, pokud Ti nějaká položka chybí, tak ji prosím do dotazníku dopiš.

Ukáзка vyplněného dotazníku:

AKTIVITA	PONĚLÍ	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK
sportovní	1 h, fotbal FK Dálbice		1 h, jóga, jóga Studio Kbely		
výtvarná			3 h, ZUŠ Cakovice		
hudební		2 h, ZUŠ Klecany, klavír + nauka			
kurz cizího jazyka		1 h, AJ, Angličtina Praha 9			
čtení knihy	0,5 h	0,5 h		0,5 h	
procházka / pobyt venku			0,5 h	1,5 h, Průzkumník přírody	
hra	2 h doma s bráškou	1 h, doma karty		1 h, lego	2 h u kamarádky
dětské hřiště					3 h, hřiště Cakovice
počítačové hry					
hry na mobilu / tabletu		1 h tablet			1 h, tablet
brouzdání na internetu					
sledování televize		0,5 h, pohádky			2 h, pohádky
školní družina	3 h		1,5 h	2 h	1,5 h
Příprava na vyučování	1h	0,5 h	1 h	1,5 h	
jiné aktivity					1 h chovatecký kroužek ZŠ Zdlby
čas celkem	7,5 h	6,5 h	7 h	6,5 h	10,5 h

Tvůj dotazník:

AKTIVITA	PONĚLÍ	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK
sportovní					
výtvarná					
hudební					
kurz cizího jazyka					
čtení knihy					
procházka / pobyt venku					
hra					
dětské hřiště					
počítačové hry					
hry na mobilu / tabletu					
prohledání na internetu					
sledování televize					
školační družina					
Příprava na vyučování					
prostor pro jiné aktivity					
čas celkem					

DOPĽNÚJÚCI OTÁZKY : (Prosím zakroužkuj alebo doplň správnou odpoveď)

Jsi chlapec nebo dívka?

chlapec

dívka

Kolik Ti je?

Kde bydlíš?

Do jaké chodíš školy?

místo:

název:

Co nejraději děláš ve volném čase a proč?

Jsi spokojený s tím, jak trávíš volný čas?

ano

ne

Pokud ne, s čím jsi nespokojený/á, co bys rád změnil/a?

Věnuješ se kromě anglického jazyka pravidelně ještě nějaké aktivitě?

ano

ne

Pokud ano, jaké a jak často?

Kolik kroužků týdně navštěvuješ? 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 10 a více

Kdo rozhoduje o výběru Tvých kroužků?

Já

rodiče

dohodnu se s rodiči

jiné

(V případě jiné, prosím doplň)

Kolikátým rokem docházíš na kurzy Helen Doron English?

Proč se učíš anglicky?

Ohodnot' zakroužkovaním na škále od 1 do 10, zda docházíš na kurzy Helen Doron rád a dobrovolně, nebo zda Tě nutí rodiče: (10 je nejlepší skóre, 1 nejhorší)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

10

Nebaví mě to, rodiče mě nutí

občas jdu rád, občas mě nutí rodiče

chodím rád, moc mě to baví

Podpis rodičů:

Datum: